

365 ÖAR
LIVSKRAFT

365 SAARTA ELINVOIMAA

LUODON KUNTA

TALOUSARVIO 2026

JA TALOUSSUUNNITELMA

2026-2028

KUNNANVALTUUSTON HYVÄKSYMÄ 10.11.2025 § 70

LUODON KUNTA

TALOUSARVIO 2026 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026 - 2028

	Sivu
Johdanto	1
Käyttötalous	14
Keskusvaalilautakunta	15
Tarkastuslautakunta	15
Kunnanhallitus	16
Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta	44
Teknisten palveluiden lautakunta	55
Investoinnit	66
Tuloslaskelma	69
Rahoituslaskelma	70
Tase	71
Henkilöstöresurssit	72
Talousarvion sanasto	76

LUODON KUNNAN TALOUSARVIO 2026 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026–2028

Kunnan kehittämisstrategia päivitettiin vuonna 2023. Suunnitelma koostuu kunnan visiosta ja strategisista painopistealueista. Strategiset tavoitteet sisältävät konkreettisia yksikkökohtaisia toimintatavoitteita, jotka hyväksytään vuosittain.

Luoto – 365 saarta elinvoimaa

Visio 2035

Luoto on menestyvä ja viihtyisä asuinkunta osana hyvinvoivaa seutua

Strategiset painopistealueet

Hyvinvointia läpi elämän

Luodossa asukas on keskiössä. Sitoutuminen ja vastuu ovat toimintamme ydin. Meille sitoutuminen tarkoittaa sitä, että luomme kuntalaisille mahdollisuuksia elää hyvää elämää kaikissa elämänvaiheissa.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tulee jatkossakin olla saatavilla kaikissa kunnan osissa. Toimintaa toteuttaa osaava ja motivoitunut henkilöstö, joka omaksuu uudet pedagogiset menetelmät ja soveltaa niitä käytännössä. Koulutustason nostamiseen kannustaminen on meille tärkeää. Luomme monipuolisia asumisvaihtoehtoja kaikenikäisille.

Yhteisöllisyyttä vahvistetaan lisäämällä kunnan ja yhdistysten välistä yhteistyötä. Yhteiset kohtaamispaikat vahvistavat kuntalaisten identiteettiä ja yhteenkuuluvuutta.

Luonto- ja kulttuurielämykset parantavat elämänlaatua ja edistävät hyvinvointia. Kulttuuritoiminta vahvistaa omaa identiteettiä.

HYVÄ ELÄMÄ KAIKILLE

- Asukkaiden tarpeet keskiössä oleva sitoutuminen
- Fyysinen ja psyykinen hyvinvointi
- Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden edistäminen
- Toimintaa ja sosiaalista yhdessäoloa ikääntyneille ja senioreille
- Syrjäytymisen ja päihdeongelmien riskien huomioiminen
- Kestävä kehitys (taloudellinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys ja kestävä ympäristö)

KOULUTUS

- Tasapuolinen ja laadukas perusopetus
- Kannustaminen koulutukseen ja yleisen tietoisuuden lisääminen koulutuksen merkityksestä
- Osaava ja sitoutunut henkilökunta
- Uusien pedagogisten menetelmien käyttöönotto
- Johtamisrakenteen kehittäminen

VARHAISKASVATUS

- Tasapuolinen ja laadukas varhaiskasvatus kaikille
- Sitoutunut johtajuus ja johtamisrakenteen kehittäminen
- Osaava ja motivoitunut henkilökunta
- Systemaattinen täydennyskoulutus ja rekrytointi
- Sijaispooli

HYVÄ ASUMINEN KAIKENIKÄISILLE

- Eri ikäryhmien tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioiminen
- Monipuolinen, tarkoituksenmukainen ja riittävä tarjonta asunnoista ja tonteista
- Yhteisöasumisen perustamiseen kannustaminen
- Vihreät alueet

IDENTITEETTI JA YHTEISÖLLISYYS

- Miellyttävät kohtaamis- ja kokoontumispaikat kaikissa kunnan osissa
- Luonto- ja kulttuurielämykset kaikille
- Monikielisyyden ja erityistarpeiden huomioiminen

TOIMIVA YHTEISTYÖ YHDISTYSTEN JA KOLMANNEN SEKTORIN KANSSA

- Järjestelmällinen yhteydenpito ja aito kumppanuus yhdistysten kanssa
- Sopimusperusteisten avustusten hyödyntäminen
- Kunnan vapaaehtoistyön huomioiminen nimeämällä "*Vuoden Luotovoima*"

Valmiina tulevaisuuteen

Valmistaudumme hyvin edessä oleviin muutoksiin. Kunnan jatkuvasti kasvava väestö edellyttää vastuullista johtamista ja harkittuja päätöksiä. Meidän tulee entistä paremmin ennakoida tulevaa, huomioida riskit ja hyödyntää mahdollisuudet. Innovatiiviset ratkaisut edellyttävät luovaa ajattelua koko kunnan tasolla.

Kunnan talouden on aina oltava tasapainossa. Kansallisia poliittisia päätöksiä on vaikea ennakoida. Positiivisten vuosikatetulosten avulla rakennamme puskuria tulevia investointitarpeita varten. Palvelutuotannon taloudellisen tehokkuuden on aina oltava parempi kuin kansallinen keskiarvo.

Yhdyskuntasuunnittelun tulee perustua kokonaisvaltaiseen näkemykseen. Lisääntyvä varhaiskasvatuksen kysyntä vaatii uusia rakennusinvestointeja ja henkilöstön rekrytointia. Väestönkasvu edellyttää aktiivista kaavoitusta, asuntotuotantoa ja infrastruktuurin kehittämistä.

Tulevaisuuden Luodossa asukkaat asettavat yhä korkeampia vaatimuksia elämänlaadulle, virikkeelliselle arjelle sekä kestäväälle ja sujuvalle elämäntavalle. Luodolla on kaikki edellytykset vastata tähän kehitykseen. Kokonaisvaltainen hyvinvointi rakentuu virkistysmahdollisuuksien ja kulttuuritarjonnan jatkuvalle kehittämiselle. Kestävyys näkyy sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti. Digitalisaatio kehittää kunnan palvelutuotantoa.

MUUTOKSIIN VARAUDUTAAN

- Osallistava poliittinen johtajuus
- Vastuullinen ja ennakoiva johtaminen
- Henkilöstön sitoutuminen kaikilla tasoilla
- Alueellinen yhteistyö

TASAPAINOINEN TALOUS

- Kriisikuntakriteerit eivät täyty
- Toimintakate asukasta kohti, eli nettokustannus per asukas, joka katetaan verotuloilla ja valtionosuuksilla, on parempi kuin maan keskiarvo
- Investoinnit rahoitetaan omarahoituksella
- Suhteellisen velkaantumistasen tulee olla alle 0,8

VÄESTÖNKASVU

- Kunnan väestö kasvaa 1,2 prosenttia vuodessa
- Aktiivinen kaavoitus ja infrastruktuurin kehittäminen, jotka turvaavat tonttien saatavuuden kaikissa kunnan osissa

ELÄMÄNLAATU JA HYVINVOINTI

- Kestävään ja terveelliseen elämäntapaan kannustaminen
- Luodon urheilupuiston ja kunnan eri alueiden virkistysmahdollisuuksien näkyväksi tekeminen
- Kulttuuritoiminnan tarjonnan kehittäminen
- Nuorille oma tila ja toimintaa
- Hyvin toimiva sektorirajat ylittävä yhteistyö Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa oppilas- ja opiskelijahuollossa sekä ennaltaehkäisevässä työssä kaikissa ikäryhmissä

ELINKEINOELÄMÄ JA TYÖLLISYYS

- Työllisyysaste kuuluu maan kymmenen parhaan kunnan joukkoon
- Teollisuustonttien saatavuus turvataan ja niitä markkinoidaan
- Tarjotaan joustavia tilaratkaisuja, jotka tukevat yritysten sijoittumista ja mahdollistavat etätyön
- Aktiivinen osallistuminen alueelliseen yhteistyöhön uusien yritysten perustamiseksi ja työvoiman rekrytoimiseksi

TEHOKAS PALVELUTUOTANTO

- Digitaalisten palveluratkaisujen jatkuva kehittäminen
- Optimaalinen, hyvin toimiva ja tehokas palvelurakenne
- Innovatiiviset ja luovat ratkaisut kaikilla sektoreilla

KOKONAISNÄKEMYKSEEN PERUSTUVA KESTÄVÄ YHTEISKUNTASUUNNITTELU

- Kunta osallistuu kestävän energiantuotannon toteuttamiseen
- Kunnalla on kunnianhimoiset, mitattavat ympäristö- ja ilmastotavoitteet omalle toiminnalleen
- Alueellinen ilmastostrategia huomioidaan toiminnoissa
- Ilmastomuutoksen vaikutukset huomioidaan kiinteistöjen ja infrastruktuurin ylläpidossa ja rakentamisessa
- Kaavoitus ohjaa uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen
- Kaikkia kiinteistöjä käytetään ja ylläpidetään tehokkaasti
- Kestävä resurssien käyttö (indikaattoreiden mukaisesti)
- Olemassa olevien kylä rakenteiden vahvistaminen

KESTÄVÄT ENERGIA-, JÄTE- JA LIIKENNERATKAISUT

- Kaikki kunnan omistamat kiinteistöt lämmitetään uusiutuvalla energialla
- Energiaoptimointia sovelletaan koko toiminnassa
- Hajakuormituksen vähentäminen vesistöihin, viemäriverkostoon liittymisaste 85 % asunnoista
- Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen panostamalla kevyen liikenteen väyliin ja alikulkuratkaisuihin. Luodon tieverkkosuunnitelma toimii suunnittelun pohjana.
- Suurin osa kunnan omistamista autoista on ilmastoystävällisiä vuoteen 2030 mennessä
- Latausasemat ja bioenergiaratkaisut ovat saatavilla kunnassa

STRATEGISET INVESTOINNIT

- Uudet varhaiskasvatuksen yksiköt
- Kiertoliittymä Furuholmin risteykseen
- Monitoimihallin rakentaminen Urheilupuistoon
- Viemäriverkoston laajentaminen kiinteistöihin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi

Tervetuloa Luotoon

Luodon tulee entistä paremmin hyödyntää niitä vetovoimatekijöitä, jotka herättävät myönteisiä mielikuvia niin asukkaissa kuin ympäristössään. Jatkamme panostamista aktiiviseen markkinointiin ja viestintään.

Muutto Luotoon vastaa kasvavaan työvoimatarpeeseen, mikä mahdollistaa jatkuvan talouskasvun ja vakauden.

Panostaessamme lisääntyvään muuttoliikkeeseen meidän tulee samanaikaisesti vahvistaa osaamistamme kotouttamisessa. Palvelutuotannon tulee vastata tarpeisiin.

Matkailua markkinoidaan yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

VETOVOIMATEKIJÄT

- Luonto ja saaristoympäristö
- Rannanläheinen asuminen
- Viihtyisät asuinympäristöt luovat yhteisöllisyyttä
- Hyvä palvelutarjonta lyhyiden etäisyyksien päässä
- Hyvät harrastus- ja toimintamahdollisuudet kaikissa kunnan osissa

MARKKINOINTI JA VIESTINTÄ

- Hyvän imagon ja myönteisten mielikuvien säilyttäminen
- Positiiviset, innostavat tarinat
- Kaikille helposti saavutettava tieto

MUUTTO LUOTOON

- Asuntojen, tonttien ja palvelujen tarjonta tasapainossa
- Lisää työperäistä maahanmuuttoa
- Hyvä kotoutuminen

YLEINEN TALOUSKEHITYS

Vastoin odotuksia ja ennakkotietoja Suomen talous ei supistunut vuonna 2024, vaan kasvoi 0,4 %. Tosiasia kuitenkin on, että Suomi ei ole viimeisten 18 vuoden aikana kokenut merkittävää talouskasvua. Kehitys on ollut huomattavasti heikompaa kuin vertailukelpoisissa maissa.

Valtiovarainministeriön syksyn 2025 talouskatsauksen mukaan Suomen talouden odotetaan kasvavan maltillisesti keskipitkällä aikavälillä. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,0 % vuonna 2025, 1,4 % vuonna 2026 ja 1,7 % vuonna 2027. Suomen talouden haasteena on kuitenkin se, että julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta on erittäin korkea (noin 56 %).

Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä kasvoi 4,5 prosenttiin ja julkisen velan suhde BKT:hen 82 prosenttiin. Vaikka julkinen talous alkaa vahvistua vuodesta 2025 alkaen, verotulojen kehitys on valtakunnallisella tasolla heikkoa. Vuosina 2026 ja 2027 julkisen talouden odotetaan edelleen vahvistuvan, ja vuoteen 2028 mennessä alijäämän arvioidaan pienenevän 3,1 prosenttiin. Keväällä 2025 tehty hallituksen päätös nostaa puolustusmenot 3 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2029 mennessä merkitsee kuitenkin julkisten menojen voimakasta kasvua vuosina 2028 ja 2029, mikä lisää julkisen talouden alijäämää ja velkaantumista.

Taulukko 1 Valtiovarainministeriön ennuste yleisestä taloustilanteesta

Vuosi	2024	2025	2026	2027	2028
BKT volyymimuutos, %	0,4	0,3	1,3	1,7	1,6
Palkkasumma	1,9	2,8	4,6	4,4	4,5
Ansiotasoindeksi	3,1	3,0	3,6	3,0	3,2
Inflaatio	1,6	0,4	1,4	1,9	2,0
Työllisyysaste	72,1	71,5	71,8	72,6	73,3
Työttömyysaste	8,4	9,4	9,0	8,4	7,9
10 vuoden korko, %	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8

KUNTIEN TALOUS

Kuntien taloudellinen tilanne heikkenee vuonna 2025. Toimintamenot kasvavat muun muassa työehtosopimusten mukaisista palkankorotuksista johtuen, mikä merkitsee kuntien henkilöstökustannusten 2,8 prosentin nousua vuonna 2025, sekä vuoden 2025 alussa voimaan tulleen työ- ja elinkeinopalvelu-uudistuksen seurauksena. Uudistus tekee kuntataloudesta aiempaa suhdanneherkemmän, koska sekä tulot että menot ovat riippuvaisia taloussuhdanteista.

Vuonna 2026 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän 1,4 miljardiin euroon. Kuntien yhteenlasketun toimintakatteen arvioidaan heikkenevän 4,7 %. Kuntatalouden heikkenemisen taustalla ovat erityisesti henkilöstökustannukset, joiden arvioidaan kasvavan 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksin, joka kuvaa kuntien kustannuskehitystä, ennustetaan kasvavan 3,5 % vuonna 2026 ja keskimäärin 3,3 % vuodessa vuosina 2027–2029.

Kunnallisvero

Kunnallisveron tuottojen arvioidaan kasvavan 6,0 % vuonna 2026. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin 68 %, eläkkeiden 24 % ja muiden tulojen 8 %. Kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja tulorakenteessa. Väestörakenne ja työllisyystilanne vaikuttavat yksittäisen kunnan veropohjaan ja tulokehitykseen.

Yhteisövero

Kuntien osuudeksi yhteisöverosta arvioidaan 1,74 miljardia euroa vuonna 2026. Yhteisöverotuottojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 1,5 % vuodessa vuosina 2026–2029, vaikka yhteisöveroprosenttia lasketaan 20 prosentista 18 prosenttiin 1. tammikuuta 2027 alkaen.

Kiinteistövero

Kuntien kiinteistöverotuottojen arvioidaan olevan 2,38 miljardia euroa vuonna 2026, mikä on 27 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2025. Tämän jälkeen tuottojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 2,3 % vuodessa. Kiinteistöverotuksen uudistus jatkuu vuonna 2026 tavoitteena, että kiinteistöjen verotusarvot vastaisivat paremmin niiden käypää arvoa. Tarkoituksena ei ole muuttaa kiinteistöverotuksen tasoa, vaan että kunnat voivat uusien verotusarvojen pohjalta määrittää kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verotuotot pysyvät aiemmalla tasolla.

Taulukko 2 Kuntien verotulojen kertymä, mrd euroa

Verotulot	2024	2025	2026	2027	2028
Kunnallisvero	9,992	10,050	10,660	11,070	11,570
Yhteisövero	1,768	1,620	1,710	1,810	1,900
Kiinteistövero	2,334	2,360	2,390	2,410	2,450
Yhteensä	14,094	14,030	14,760	15,290	15,920
Muutos - %	5,3	-0,5	5,2	3,6	4,1
Tuloveroprosentti					
Manner-Suomessa	7,43	7,52	7,59	7,59	7,59
Kuntien osuus yhteisöverosta	23,91	23,69	23,65	22,84	25,49

Valtionosuudet

Kunnille myönnettävien laskennallisten valtionosuuksien arvioidaan olevan noin 4,86 miljardia euroa vuonna 2026, mikä merkitsee 4,2 prosentin kasvua vuoteen 2025 verrattuna. Verotulojen menetyksistä maksettavan kompensaation arvioidaan olevan 534 miljoonaa euroa vuonna 2026, mikä on 1,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2025.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus perustuu varhaiskasvatuksen esiopetuksen ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen laskennallisiin kustannuksiin sekä asukaskohtaisiin laskennallisiin perusteisiin perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoiminnan osalta.

Kunnan peruspalvelujen laskennalliset kustannukset määritellään ikäryhmittäin. Lisäksi käytetään seuraavia kriteerejä: työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, väestötiheys, saaristo-olosuhteet sekä koulutustausta. Laskennallinen valtionosuus saadaan vähentämällä siitä kunnan asukaskohtainen omarahoitusosuus, joka on kaikille kunnille yhtä suuri.

Tämän lisäksi myönnetään lisäosia. Lisäosat maksetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, syrjäiseen sijaintiin, työpaikkaomavaraisuuteen sekä saamelaisalueen kuntastatukseen liittyen. Lisäosiin ei sisälly omarahoitusosuutta. Lisäksi toteutetaan taseus sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen aiheuttamien vähennysten ja lisäysten perusteella. Osana valtionosuutta huomioidaan myös valtionosuuden verotulotaseus.

Lähde: Kuntatalousohjelma 2026, valtionvarainministeriö syyskuu 2025

KEHITYSNÄKYMÄT LUODOSSA 2026–2028

Luodon työllisyystilanne on maan parhaimpien joukossa. Elokuussa 2025 työttömyysaste oli 2,7 %, mikä on 0,4 prosenttiyksikköä enemmän kuin elokuussa 2024. Työttömyysasteen oletetaan olevan keskimäärin noin 2,2 % suunnittelukaudella 2026–2028. Asukasmäärä kasvoi vuonna 2024 yhteensä 41 henkilöllä, nousten 5 884:ään. Vuonna 2025 kasvun arvioidaan olevan noin 80 henkilöä, jolloin asukasmäärä nousisi noin 5 964:ään. Suunnittelukaudella 2026–2028 väestön arvioidaan kasvavan keskimäärin 80 henkilöä vuodessa.

Syksyn 2025 aikana kunta laatii kasvatuksen ja koulutuksen tilastrategian noin kymmenen vuoden aikajänteellä. Vuoden 2026 aikana tehdään kokonaisvaltaiset suunnitelmat Risön ja Näsin koulualueista. Vuodelle 2026 ei suunnitella suuria rakennushankkeita, mutta tilastrategia ja kokonaisuussuunnittelu johtavat tulevana vuosina peruskorjaus-, laajennus- ja uudisrakennusprojekteihin.

Syksyllä 2025 kunta hakee valtionavustusta monitoimihallin rakentamiseen Luodon urheilupuistoon. Mikäli riittävä valtionavustus myönnetään, halli voidaan mahdollisesti rakentaa suunnitteluvuosina 2027–2028.

Furuholmin risteyksen kiertoliittymän suunnittelu sekä liikennejärjestelyt Risöhallintien ja Tyrnietien liittymissä maantielle 749 valmistuvat joulukuussa 2025. Vuodelle 2026 on valtion talousarviossa varattu määrärahat rakentamiseen. Hanke voidaan todennäköisesti toteuttaa vuosina 2026 ja 2027. Kunnan kustannusosuus tulee olemaan noin 50 %, koska hankkeeseen sisältyvät alikulut kevyelle liikenteelle sekä kunnan teiden liittymät.

Fagnäsintien varrella kulkevan kevyen liikenteen väylän rakentaminen alkaa vuonna 2025 ja valmistuu vuonna 2026.

Toiminnan kustannusten arvioidaan kasvavan 3,6 % vuonna 2026 verrattuna vuoden 2025 talousarvioon.

Verotulojen arvioidaan kasvavan 4,9 % vuoden 2025 talousarvioon verrattuna ja nousevan 12,53 miljoonaan euroon. Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan 6,7 % ja olevan 11,79 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelma, 2023–2028, 1 000 euroa

	TP 2023	TP 2024	TA 2025 (muutos)	TA 2026	TS 2027	TS 2028	25=>26 %
Toimintatuotot	3 020	4 146	1 986	2 183	2 068	2 068	9,9
Toimintakulut	-21 249	-21 934	-23 503	-24 493	-25 235	-25 871	4,2
Toimintakate	-18 229	-17 788	-21 517	-22 310	-23 167	-23 803	3,7
Verotulot	10 294	11 468	11 948	12 529	12 958	13 392	4,9
Valtionosuudet	9 919	10 272	11 052	11 790	12 100	12 410	6,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-539	-949	-85	-135	-135	-135	58,8
Vuosikate	1 445	3 003	1 398	1 874	1 756	1 864	34,0
Poistot	-1 432	-2 527	-1 702	-1 903	-1 960	-1 998	11,8
Tilikauden tulos	13	476	-304	-29	-204	-134	
Varausten muutokset	-2	-4					
Tilikauden yli-/ alijäämä	11	472	-304	-29	-204	-134	

Toiminnan tulot

Myyntitulot

Myyntitulojen suurimmat erät ovat konsernin sisäinen myynti (497 000 euroa), kotikuntakorvaukset (100 000 euroa) ja metsänmyyntitulot (165 000 euroa).

Maksutulot

Maksutulojen suurimmat erät ovat varhaiskasvatuksen maksut (186 000 euroa), aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut (110 000 euroa) sekä rakennusvalvonnan maksut (50 000 euroa).

Avustukset ja tuet

Avustusten ja tukien suurimmat erät ovat valtion avustukset ja tuet (127 500 euroa) sekä muiden tahojen avustukset ja tuet (121 700 euroa).

Muut toimintatulot

Muiden toimintatulojen suurimmat erät ovat maa-alueiden vuokrat (230 000 euroa) ja pysyvien vastaavien luovutusvoitot (150 000 euroa).

Toiminnan menot

Henkilöstömenot

Henkilöstömenoihin sisältyvät määrärahat palkkoihin sekä eläkemaksuihin, sosiaaliturvamaksuihin ja muihin vakuutusmaksuihin.

Palkkamäärärahojen arvioidaan kasvavan noin 500 000 eurolla (+4,1 %). Henkilöstömenot kokonaisuutena, sisältäen sosiaalikulut, kasvavat 0,7 milj. eurolla (4,5 %). Palkankorotuksiin vuodelle 2026 on varattu 1,5 prosenttia verrattuna lokakuun 2025 palkkatasoon.

Vuoden 2026 talousarviossa on huomioitu lisäresurssit, jotka vastaavat 2,68 henkilötyövuotta.

Vuoden 2026 suurimmat palkkamenot ovat virka- ja toimipalkat (12 780 000 euroa), sijaismäärärahat (136 000 euroa) sekä luottamushenkilöpalkkiot (101 000 euroa). Palkkojen sivukulut on arvioitu euroksi (22,78 % kokonaispalkkasummasta). Eläkemenorojen tasausmaksu 358 000 euroa sisältyy kustannuksiin.

Sairauslomasijaisia voidaan yleensä palkata toisesta sairauspäivästä alkaen.

Palvelut

Kuntien ja kuntayhtymien asiakaspalvelut on budjetoitu 402 000 euroon, joista 170 000 euroa on kotikuntakorvauksia. Teknisen toimialan palveluostot koostuvat pääasiassa rakennusten ja alueiden rakentamisesta ja kunnossapidosta (371 400 euroa), yksityisteiden kunnossapidosta (125 000 euroa), katuvalaistuksen kunnossapidosta (25 000 euroa), katujen kunnossapidosta (125 000 euroa) sekä koneiden ja kaluston rakentamisesta ja kunnossapidosta (127 000 euroa).

Muita palveluja ovat mm. matka- ja kuljetuspalvelut (715 000 euroa), asiantuntijapalvelut (247 000 euroa), ICT- ja puhelinpalvelujen ostot (543 000 euroa), sosiaali- ja terveystyöpalvelut (220 000 euroa), elinkeinopalvelut (110 000 euroa) sekä osuus verotuskustannuksista (60 000 euroa).

Palveluihin budjetoidaan myös yhteistoimintaosuudet (467 000 euroa), joihin sisältyvät mm. seuraavat erät: Pietarsaaren seudun työllisyysalue 220 000 euroa, Pohjanmaan liitto 86 000 euroa, terveysvalvonta ja eläinlääkintä 124 500 euroa sekä lomituspalkat 12 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Suurimmat kustannuserät aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa ovat elintarvikkeet (491 000 euroa), sähkö (375 000 euroa), kalusteet ja varusteet (205 000 euroa), IT-laitteet (129 000 euroa), lämmitys (140 000 euroa), toimisto- ja koulutarvikkeet (125 000 euroa), oppikirjat (147 000 euroa), rakennus- ja muut materiaalit (181 000 euroa), kirjallisuus ja lehdet (61 000 euroa), puhdistusaineet ja tarvikkeet (46 000 euroa) sekä vesi (26 000 euroa).

Avustukset

Suurimmat avustuserät ovat avustukset kotitalouksille (1 105 000 euroa), avustukset yhteisöille (198 000 euroa), kunnan osuus työmarkkinatuesta (170 000 euroa) sekä liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointiedut (68 000 euroa).

Muut toimintamenot

Muiden toimintamenojen suurimmat erät ovat rakennusten ja tilojen vuokrat (141 000 euroa) sekä koneiden ja kaluston vuokrat (108 000 euroa).

Verotulot

Kunnallisvero

Verotettavat ansiotulot, jotka muodostavat kunnallisveron veropohjan, kasvoivat vuonna 2025 9,5 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna. Merkittävä syy näin suureen kasvuun oli ansiotulovähennyksen poistaminen kunnallisverotuksessa. Vuonna 2026 verotettavien tulojen arvioidaan kasvavan 4,8 prosenttia vuoteen 2025 verrattuna.

Tuloveroprosentti 8,30 pidetään ennallaan vuoteen 2026 verrattuna. Tämän perusteella kunnallisveron arvioidaan kasvavan 5,6 prosenttia vuoteen 2025 verrattuna ja olevan 10,1 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Vuosina 2027–2028 kunnallisveron arvioidaan tuottavan vastaavasti 10,5 ja 10,9 miljoonaa euroa.

Taulukko 3 Kunnallisveron veropohja, 2023–2028, 1000 euroa

År	+/- %	Ansiotulo - vähennys	Tulovero - %	Laskennallinen vero	Perittävä vero
2023	5,90	103 405	7,36	7 611	7 402
2024	6,00	109 630	8,30	9 099	8 902
2025	9,50	120 036	8,30	9 963	9 586
2026	4,80	125 777	8,30	10 439	10 039
2027	3,80	130 578	8,30	10 838	10 433
2028	5,00	137 160	8,30	11 384	10 975

Yhteisövero

Luodon kunnan osuuden yhteisöverosta arvioidaan olevan 0,49 miljoonaa euroa vuonna 2026. Vuosina 2027–2028 osuuden arvioidaan olevan vastaavasti 0,52 ja 0,53 miljoonaa euroa.

Kiinteistövero

Kiinteistöveroprosentit on arvioitu seuraavasti: maapohja 1,30 %, yleiset rakennukset 1,50 %, vakituiset asuinrakennukset 0,50 %, muut asuinrakennukset 1,60 %, yleishyödylliset yhteisöt 1,30 % ja asemakaava-alueiden rakentamattomat tontit 4,00 %.

Kiinteistöverotuotto arvioidaan olevan 1,89 miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuonna 2026 kiinteistöveron tuoton arvioidaan olevan 1,92 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen kiinteistöverotuottojen arvioidaan kasvavan 1,8 % vuodessa.

Taulukko 4 Kiinteistöveron laskelma 2026, euroa

Kiinteistövero	Verotusarvo 2025	Vero-% 2025	Verotusarvo 2026	Vero-% 2026	Perittävä vero 2026
Yleinen kiinteistövero					
Maa-alueet	23 135 000	1,30	23 366 350	1,30	303 763
Rakennukset	24 937 000	1,50	25 435 740	1,50	381 536
Vakituiset asuinrakennukset	133 755 000	0,50	136 430 100	0,50	682 151
Vapaa-ajanasunnot	32 163 000	1,60	32 806 260	1,60	524 900
Yleishyödylliset yhteisöt	1 765 000	1,30	1 765 000	1,30	22 945
Rakentamattomat rakennuspaikat	228 000	4,00	228 000	4,00	9 120
Yhteensä	215 983 000		220 031 450		1 924 414

Taulukko 5 Verotulot, 1000 euroa

Verotulot	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kunnallisvero	8 251	9 214	9 294	10 130	10 517	10 890
Yhteisövero	483	430	443	479	507	533
Kiinteistövero	1 559	1 823	1 867	1 920	1 934	1 969
Yhteensä	10 293	11 467	11 604	12 529	12 958	13 392
Muutos %	-47,7	11,4	1,2	8,0	3,4	3,3

Taulukko 6 Verorahoitus, euroa

Verorahoitus koostuu verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlasketusta määrästä.

Verorahoitus	2024	2025	2026	2027	2028
Verotulot	11 467 487	11 604 000	12 529 000	12 958 000	13 392 000
Valtionosuudet	10 272 327	10 945 000	11 790 050	12 100 000	12 410 000
Yhteensä	21 739 814	22 549 000	24 319 050	25 058 000	25 802 000
Muutos -%	-44,12	3,7	7,8	3,0	3,0

Valtionosuudet

Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan vuonna 2026 yhteensä 845 000 eurolla vuoteen 2025 verrattuna.

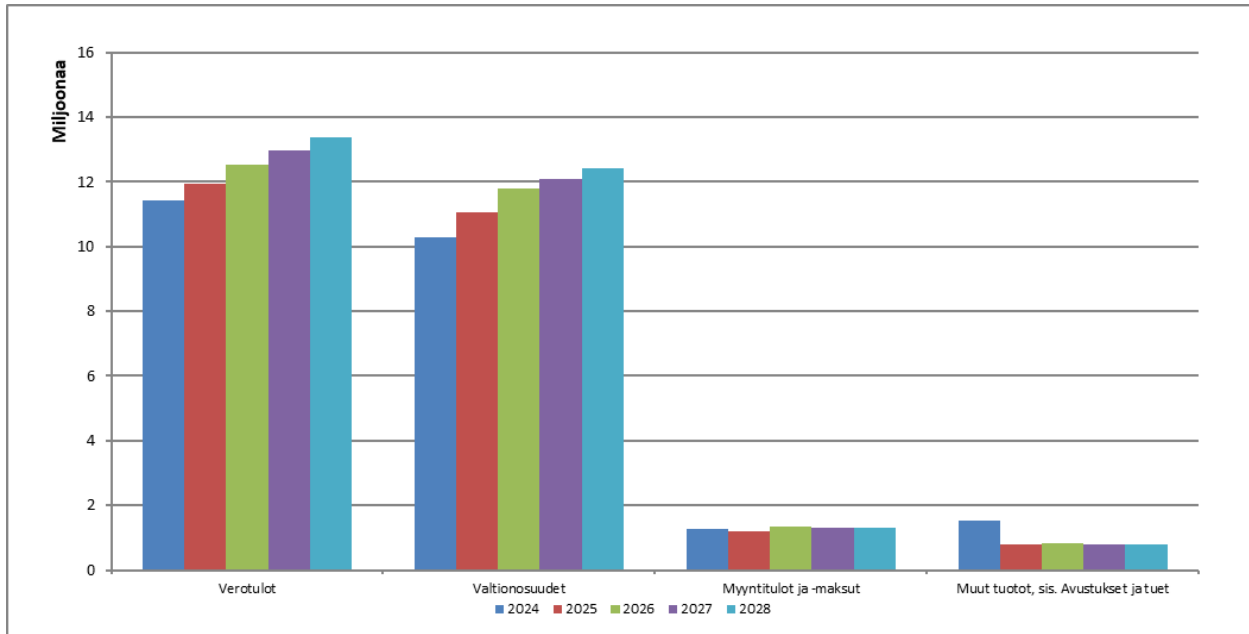
Taulukko 7 Luodon kunnan valtionosuuksien laskelma vuodelle 2026

Valtionosuuslaskelma 2026

Laskennalliset kustannukset				
Laskennalliset kustannukset ikäryhmittäin	Määrä	Lask. kust./hlö		Lask. kust. yht.
0–5-vuotiaat	737	8 970,59		6 611 238
6-vuotiaat	118	9 538,73		1 125 570
7–12-vuotiaat	659	8 172,09		5 385 407
13–15-vuotiaat	324	13 849,14	1 838	4 487 121
16-vuotiaat	4046	70,22		284 110
18–64-vuotiaat	2991	88,07		257 435
Laskennalliset kustannukset yhteensä	5 884			18 150 969
Muut laskennalliset kustannukset				
Työttämät ja palveluksessa olevat	98	753,95		73 887
Työttömyysaste, euroa/ asukas	5 884	75,93	0,235445	105 190
Vieraskielisyysaste	205	2 005,74		411 177
Kaksikielisyysaste	5 399	324,29		1 750 822
Saaristo-osakunta	2 177	324,47		706 371
Asukastiheys	5 884	45,52		120 581
Koulutustausta	5 884	31,16		105 580
Muut laskennalliset kustannukset yhteensä				21 424 577
Oma rahoitusosuus	5 884	-1 548,77		-9 112 863,00
Valtionosuus peruspalveluiden laskennallisista kustannuksista				12 311 614,00
Lisäosat				
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	5 884	19,813	1,05	122 409
Väestön kasvu	5 884	10,97	1,53	98 771
Työpaikkaomavaraisuus, euroa/asukas	5 884	14,02	0,46	37 791
Lisäosat yhteensä				258 970
Vähennykset ja lisäykset valtionosuuteen (yhteensä)				
Lisäykset				
Työttömyyssetuuksien rahoitusvastuun laajentumisen korvaus			83 198	
Vähennykset				
Verotuloihin perustuva tasauksen muutoksen neutralisointi, harkinnanvarasten avustusten vähennys ym.			-129 625	
Perustoimeentulotuen rahoitusosuus			-39 688	
Vähennykset yhteensä			-169 323	
Uudistuksiin perustuva tasaus				
TE25-uudistus, siirtymäajan porrastus (2025 ja 2026)			-43 043	
Sote-uudistuksen muutosrajoitin			-1 088 842	
Sote-uudistuksen järjestelmämuutoksen tasaus (v. 2026)			-1 015 989	
Jälkikäteistarkastuksesta johtuva läsiirtotarve vuodelta 2023			-175 343	
Määäaikaisen v. 2024 tehdyn lisäyksen takaisinperintä			-67 195	
Valtionosuusjärjestelmän säästöt			-279 234	
Määräaikainen vähennys tehtävien vähentämiseen liittyen			-22 889	
Tasaukset yhteensä			-2 692 535	
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen veropohjan tulontasauksia (VM)				9 791 925
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 843	562,18		3 284 809
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus				13 076 734
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet				
Rahoitusosuus 2026	5 884	-309,13		-1 818 921
Kuntien rahoitusosuus lukiokoulutuksesta	5 884	-108,33	-637 414	
Kuntien rahoitusosuus ammatillisesta koulutuksesta	5 884	-200,80	-1 181 507	
Esikoulun ja koulun oppilaspohjaiset lisäykset				100 000
Muu koulutuksen ja kulttuurin valtionosuusrahoitus				69 000
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet				-1 649 921
Veroperustemuutoksista johtuva verotulomenetysten korvaukset				363 237
Valtionosuudet yhteensä				11 790 050

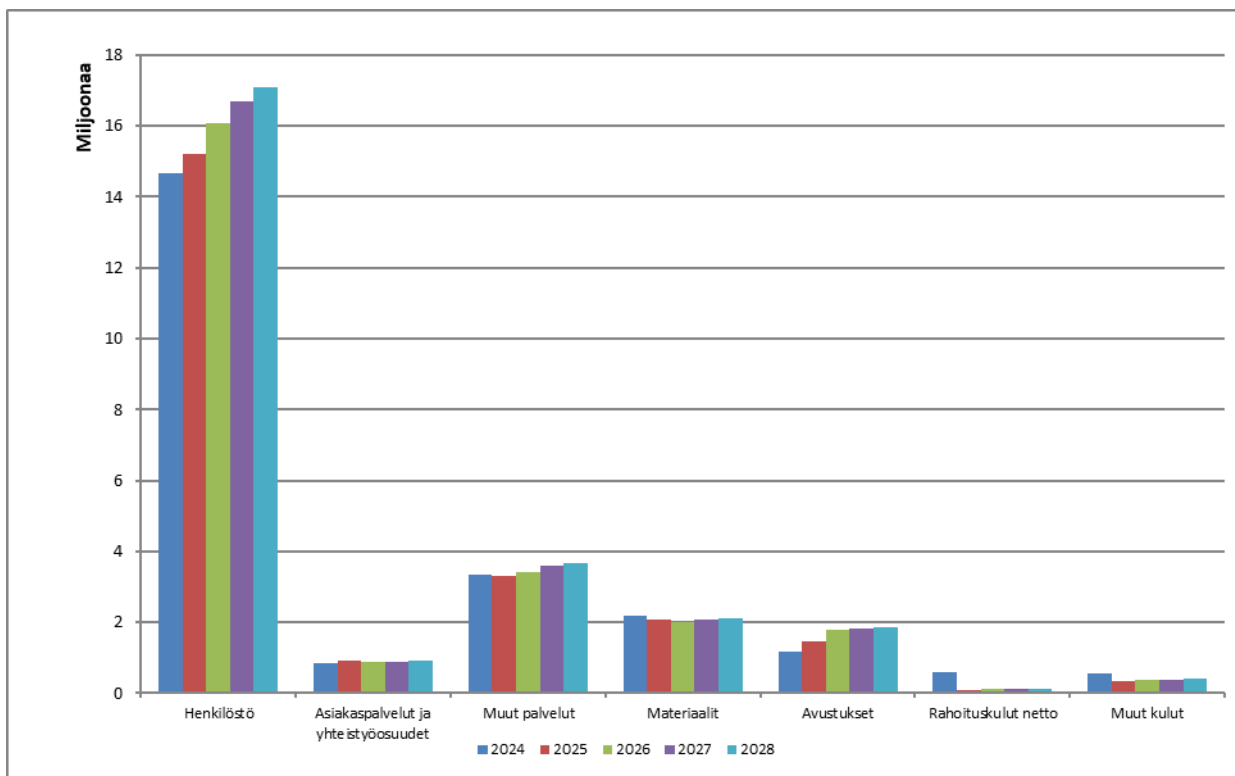
Toimintatulot, valtionosuudet ja verot

Verotulojen arvioidaan kasvavan 4,86 prosenttia ja valtionosuuksien 6,7 prosenttia. Toimintatulojen arvioidaan kasvavan 9,9 prosenttia verrattuna vuoden 2025 talousarvioon.

Toimintamenot

Toimintamenot kasvavat 4,2 prosenttia verrattuna vuoden 2025 talousarvioon. Henkilöstömenot, jotka muodostavat 66 prosenttia toimintamenoista, kasvavat 4,5 prosenttia.

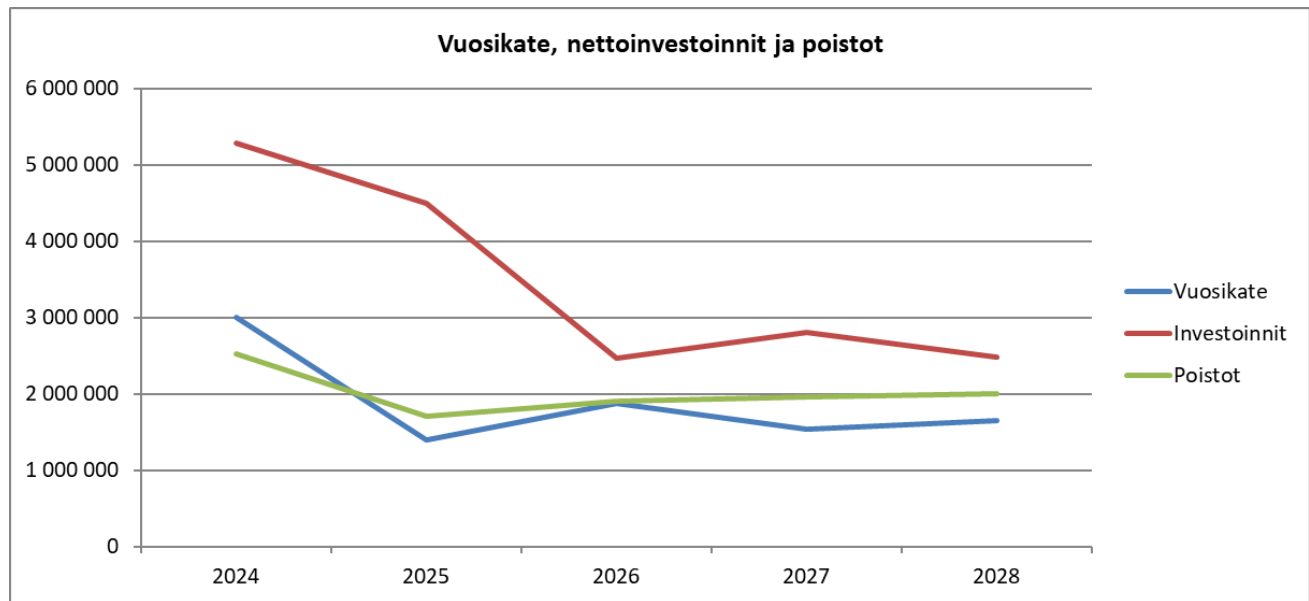

Vuosikate

Vuosikate on vuonna 2026 yhteensä 1,874 milj. euroa, minkä jälkeen vuosikatteen arvioidaan 1,541 milj. euroa vuodelle 2027 ja 1,649 milj. euroa vuodelle 2028. Nettoinvestointien sisäinen rahoitusosuus on 73 prosenttia vuonna 2026, 55 prosenttia vuonna 2027 ja 67 prosenttia vuonna 2028.

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman perusteella. Poistojen arvioidaan olevan 1,903 milj. euroa vuonna 2026. Poistojen arvioidaan nousevan 1,960 miljoonaan euroon vuonna 2027 ja 1,998 miljoonaan euroon vuonna 2028.

Tilikauden tulos

Talousarvioitu tulos on 28 707 euroa alijäämäinen.

Kunnan lainat

Kunnan lainamäärän arvioidaan olevan 38,4 milj. euroa vuonna 2026, 39,8 milj. euroa vuonna 2027 ja 40,8 milj. euroa vuonna 2028.

Vuosi	Lainakanta / asukas, euroa
2023	5 340
2024	5 829
2025	6 321
2026	6 362
2027	6 507
2028	6 584

Henkilöstöresurssi muutettuna kokoaikaisiksi 31.12.

Vuosi	Henkilöstövahvuus
2023	279,34
2024	296,85
2025	298,45
2026	301,13
2027	297,16
2028	308,29

TALOUSARVION SITOVUUSTASO

Valtuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä toimintakatteen. Käyttötaloussosassa toimintakate on valtuustoon nähden sitova tulosaluekohtaisesti. Investointiosassa määrärahat ovat sitovia hankekohtaisesti.

Yli 20 000 euron hankinnat merkitään investointitalousarvioon.

TALOUSARVION SEURANTA

Tulostavoitteiden, määrärahojen ja tulojen seurannan tarkoituksena on antaa päättäjille riittävästi tietoa tavoitteiden toteutumisesta sekä määrärahojen riittävyydestä ja tulojen kertymisestä.

Kuntalain määräykset edellyttävät, että poikkeamat on tuotava valtuuston käsiteltäväksi.

Seuranta tapahtuu viranhaltija-, lautakunta-, kunnanhallitus- ja valtuustotasolla.

Valtuusto vahvistaa sitovat tulostavoitteet talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Lautakunnat asettavat käyttösuunnitelmien yhteydessä tavoitteet, jotka sitovat lautakuntaa ja tulosyksiköitä.

Tulosyksiköt raportoivat neljännesvuosittain määrärahojen käytöstä ja tavoitteiden toteutumisesta lautakunnille ja kunnanhallitukselle.

Talousarvion ja tulostavoitteiden seurantaraportti annetaan kunnanhallitukselle neljännesvuosittain.

Talousarvion toteutumisennusteet esitetään valtuustolle 31.3., 30.6., 30.9. ja 31.12.

Kunnanhallitus voi antaa tarkempia ohjeita talousarvion toteuttamisesta lautakunnille ja tulosyksiköille.

KÄYTTÖTALOUS

Käyttötalous	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	7 583 804	9 134 592	8 465 206	8 549 858	8 549 858
TOIMINTAKULUT	-7 583 804	-9 134 592	-8 465 206	-8 549 858	-8 549 858
SISÄISET	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	4 145 464	1 986 006	2 182 943	2 093 422	2 093 422
TOIMINTAKULUT	-21 933 536	-23 502 660	-24 492 523	-25 475 566	-26 111 434
VEROTULOT	11 467 487	11 948 000	12 529 000	12 958 000	13 392 000
VALTIONOSUUDET	10 272 327	11 052 000	11 790 049	12 100 000	12 410 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-949 525	-85 375	-135 000	-135 000	-135 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 526 863	-1 702 175	-1 903 176	-1 960 271	-1 998 335
ULKOISET	475 354	-304 204	-28 707	-419 415	-349 346
	475 354	-304 204	-28 707	-419 415	-349 346

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vuonna 2026 ei järjestetä yleisiä vaaleja.

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Eduskuntavaalit järjestetään 18.4.2027. Ennakkoäänestys Suomessa: 7.–13.4.2027.

Vuonna 2028 ei järjestetä yleisiä vaaleja.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTAKULUT	-106	-500	0	0	0
SISÄISET	-106	-500	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-13 126	-14 291	-17 895	-18 526	-18 978
ULKOISET	-13 126	-14 291	-17 895	-18 526	-18 978
Yhteensä	-13 232	-14 791	-17 895	-18 526	-18 978

Tarkastuslautakunta järjestää hallinnon ja talouden tarkastuksen kunnanvaltuuston toimikauden aikana. Se valmistelee asiat kunnanvaltuustolle ja arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan tavoitteet toteutuneet.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpide
Tarkastuslautakunta	Tarkastustoiminnan tarkoituksenmukainen ja tehokas järjestäminen.	Arviointikertomus vuoden 2025 tilinpäätöksestä laaditaan. Sidonnaisuusrekisteriä ylläpidetään.
Tilintarkastusyhteisö	Tarkastuspalvelujen osto tilintarkastusyhteisöltä.	Lakisääteinen tilintarkastus sopimuksen mukaisesti KPMG Oy Ab:n kanssa vuosille 2024–2025. Tarkastuspalvelujen hankinta tilikaudelle 2026-

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Arvio siitä, ovatko toiminnan tavoitteet toteutuneet ja miten ne ovat toteutuneet.

KUNNANHALLITUS

Kunnanhallitus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	2 790 930	3 051 172	3 106 681	3 137 748	3 137 748
TOIMINTAKULUT	-1 439 699	-1 616 279	-1 651 252	-1 667 765	-1 667 765
SISÄISET	1 351 231	1 434 893	1 455 429	1 469 983	1 469 983
TOIMINTATUOTOT	1 210 059	1 087 256	1 093 126	1 038 407	1 038 407
TOIMINKULUT	-5 299 775	-6 543 501	-6 704 294	-6 977 002	-7 150 888
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	64 695	150 000	50 000	50 000	50 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-866 275	-1 760	0	0	0
ULKOISET	-4 891 296	-5 308 005	-5 561 168	-5 888 594	-6 062 481
Yhteensä	-3 540 065	-3 873 112	-4 105 739	-4 418 611	-4 592 497

Kunnanjohtaja Marcus Henricson

- Kunnan johto
- Kaavoitus

Hallintopäällikkö Johanna Holmbäck

- Yleishallinto
- Kiinteistöhallinto
- Köpmanholmen
- Sisäinen palvelu
- Terveystarkastus ja eläinlääkintä

Henkilöstöpäällikkö Annette Kortell-Svenfors

- Henkilöstöhallinto
- Työllistämisen- ja AN-palvelut
- Ruoka- ja siivouspalvelut
- Markkinointi ja matkailu

Talouspäällikkö Maria Palm

- Taloushallinto
- Taloustilastot
- Sisäinen valvonta
- Käyttöomaisuus
- Vakuutukset

Hyvinvointipalvelupäällikkö Caroline Smedberg

- Kulttuuri ja vapaa-aika
- Nuorisotoimi
- Projektit ja tapahtumat
- Työväen- ja Wava-instituutti
- Hyvinvointipalvelut ja -kertomus

Konserniyhtiöiden toimitusjohtaja Kim Thylin

- Larsmo bostäder -kiinteistöyhtiö
- Larsmo Vatten och Avlopp Ab
- Centrumhuset Kinteistö Oy
- Jakobstads Handelshus Kinteistö Oy

KUNNAN JOHTO JA YLEISHALLINTO

Kunnan johto ja yleishallinto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	367 364	392 087	413 961	418 101	418 101
TOIMINTAKULUT	-361 913	-466 066	-446 883	-451 352	-451 352
SISÄISET	5 451	-73 979	-32 922	-33 251	-33 251
TOIMINTATUOTOT	287 729	259 973	275 773	278 531	278 531
TOIMINTAKULUT	-1 649 019	-1 858 910	-1 955 115	-2 044 885	-2 096 619
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	64 695	150 000	50 000	50 000	50 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-864 517	0	0	0	0
ULKOISET	-2 161 112	-1 448 937	-1 629 342	-1 716 354	-1 768 089
Yhteensä	-2 155 661	-1 522 916	-1 662 264	-1 749 605	-1 801 340

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Kunnanvaltuusto	Vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa koskien kuntastrategiaa, hallintosääntöä, talousarviota ja taloussuunnitelmaa, omistaja- ja konserniohjausta, maksuja ja palkkioita, takauksia ym. Jäsenten lukumäärä on 27.	Kokouskutsut ja esityslistat julkaistaan sähköisesti Tweb-portaalissa. Luottamushenkilöille tarjotaan tabletit ja larsmo.fi-sähköpostit.
	Strateginen suunnittelu.	Kuntastrategia ja muut ohjausasiakirjat juurrutetaan valtuustossa koulutusten ja infotilaisuuksien kautta.
		Iltakouluja järjestetään tarpeen mukaan.
		Kuntastrategia päivitetään keväällä 2026.
Kunnanhallitus	Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudesta, valtuuston päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä päätösten lainmukaisuuden ja sisäisen valvonnan seurannasta. Jäsenten lukumäärä on yhdeksän.	Hallituksen alaisuudessa toimii neljä jaostoa ja kaksi vaikuttamistoimielintä.
	Edistää osallisuutta.	Kuntalaisten osallisuutta edistetään oikean ja ajantasaisen tiedon avulla kunnan verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja Luoto-sovelluksessa.
		Keskustelutilaisuuksia ja foorumeita järjestetään, lausuntoja pyydetään ajankohtaisista asioista ja asiantuntijoita käytetään. Kuntalaisia osallistetaan kyselyjen ja aloitteiden kautta.
		Kuulutukset ja päätökset julkaistaan kunnan verkkosivuilla.
		Osallistuva budjetointi 2026 koordinoidaan.

	Valvoo kuntalaisten etuja alueellisessa yhteistyössä.	Luottamushenkilöt ja viranhaltijat osallistuvat paikallisiin ja alueellisiin kokouksiin, toimivat työryhmissä, antavat lausuntoja ja valvovat kunnan etuja.
	Kunnan sijoitusten ja stipendirahastojen tehokas hoito. Tuottotavoite 4–6 %.	Sijoitussalkkua kehitetään tavoitteiden mukaisesti.
	Stipendien ja Vanhusten rahaston vuotuinen jako kasvaa.	Stipendejä jaetaan toisen asteen opiskelijoille sekä 1–9 luokille. Vanhusten rahaston varoja käytetään viihtyisyyttä lisääviin toimiin.
	Kunnan toiminta perustuu hyväksyttyihin ohjausasiakirjoihin.	Toiminnan ohjausasiakirjat tarkastetaan vuosittain ja päivitetään tarpeen mukaan. Kuntastrategia päivitetään keväällä 2026.
	Hyvä sisäinen valvonta ylläpidetään.	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita noudatetaan.
		Sisäisen valvonnan arvioinnissa käytetään vuosittain arviointilomaketta. Arviointi käsitellään johtoryhmässä keväällä, ja sen pohjalta laaditaan kehittämissuunnitelma.
		Vuosittainen riskianalyysi laaditaan; siinä arvioidaan riskejä ja dokumentoidaan epävarmuustekijät. Sen perusteella laaditaan suunnitelma riskienhallinnan järjestämisestä ja päätökset toimeenpannaan.
Kunnanjohtaja	Hyvä johtajuus.	Työnjako kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan välillä sovitaan johtajasopimuksessa. Vuoden 2026 painopistealue laaditaan kehityskeskustelun yhteydessä joulukuussa 2025.
Yleinen hallinto	Hyvä hallinto.	Asiakirja- ja sopimustenhallinta on kunnan sähköisessä asianhallintajärjestelmässä.
		Tietojenhallintasuunnitelma laaditaan lainsäädännön mukaisesti koskien säilytystä, lajittelua ja arkistointia.
		Sähköinen arkistointi otetaan käyttöön vuonna 2026.
	Hyvää ja asiakasystävällistä tiedottamista sekä tietoturvallista toimintaa huomioiden julkisuusperiaate.	Kunnan verkkosivuja ja sosiaalista mediaa päivitetään viikoittain.
	Sisäisen ja ulkoisen koulutuksen lisääminen henkilöstölle ja luottamushenkilöille hallinnon vahvistamiseksi.	Vähintään kolme sisäistä koulutustilaisuutta.
		Vähintään kaksi iltakoulua luottamushenkilöille.
Matkailu ja markkinointi	Nopea ja laadukas tiedotus ulospäin.	Kunnan infotiedote ilmestyy kahdesti vuodessa.
		Uusille asukkaille lähetetään infopaketti kahdesti vuodessa.
		Kunnan verkkosivuja, Facebookia ja Instagramia käytetään viikoittain ajankohtaisista asioista ja tapahtumista tiedottamiseen.

	Alueellinen yhteistyö matkailussa ja markkinoinnissa Luodon näkyvyyden lisäämiseksi.	Kunta ostaa matkailupalveluja Visit Pietarsaarelta. Visit Pietarsaaren sivustoa päivitetään Luodosta saadulla materiaalilla.
		Luoto osallistuu yhteisiin kehittämishankkeisiin, esimerkiksi naapurikuntien kanssa, tavoitteenaan parantaa alueen näkyvyyttä.
Vanhus- ja vammaisneuvosto	Neuvosto edustaa ikääntyneiden ja vammaisten etuja.	Neuvosto osallistuu paikallisiin ja alueellisiin kokouksiin, järjestää infotilaisuuksia, antaa lausuntoja ja seuraa heidän asioitaan.
		Luoto isännöi alueellista vanhusneuvoston tapaamista syksyllä 2026.
		Neuvosto tukee ennaltaehkäiseviä toimia kuten jalkahoitoa ja liukuesteitä.
		Neuvosto huomioi 70-, 75-, 80-, 85-, 90-, 95-vuotiaat ja sitä vanhemmat luotolaiset.
Muu hallinto	Karkaavat kotieläimet käsitellään lain mukaisesti.	Palveluiden osto yksityiseltä yrittäjältä sopimuksella.
	Juhlaperinteet huomioidaan ja muistomerkeistä huolehditaan.	Sankarihautojen ja Holmin muistomerkin ylläpito.
		Kukkalaitteet kaatuneitten muistopäivänä ja itsenäisyyspäivänä yhteistyössä Luodon seurakunnan kanssa.
Henkilöstöhallinto	Aktiivinen ja hyvinvoiva henkilöstö.	Kunnalla on varhaisen tuen toimintamalli ja sairauspoissaoloja seurataan.
		Vähintään 4 kuukautta työskennelleet saavat tukea liikuntaan, kulttuuriin ja hyvinvointipalveluihin.
		Henkilöstövirikistystä järjestetään vuosittain mahdollisuuksien mukaan, esim. jonkinlainen pikkujoulu.
	Työpaikassa viihtyvä henkilöstö.	Työilmapiiriä seurataan vuosittain Kevan työilmapiirikyselyllä.
		Kehityskeskustelut käydään vuosittain ja niiden toteutumista seurataan työilmapiirikyselyn kautta.
		Yksiköissä pidetään vähintään kaksi työpaikkakokousta vuodessa. Kaikki henkilöstöryhmät osallistuvat.
		Ajantasainen henkilöstöinfo löytyy intranetistä, josta löytyy myös lomakkeita ja esimiesten materiaalia.
	Kannustava palkkaus.	Taso- tai tehtäväkohtaisia palkkoja käytetään työehtosopimuksen mukaisesti.
		Henkilökohtaisia lisiä voidaan myöntää yksilöllisesti ja kannustavasti.
	Henkilöstöresurssit seurataan vuosittain.	Vuoden 2025 henkilöstökertomus laaditaan maaliskuussa 2026.
Taloushallinto	Kaikki saapuvat ja lähtevät laskut käsitellään e-laskuina.	Tietoa e-laskusta verkkosivuilla ja kunnan infotiedotteessa.

		Finvoice-laskujen osuus osto- ja myyntireskontrassa kasvaa.
	Toimintakate per asukas on parempi kuin maan keskiarvo.	Talous tasapainotetaan tehostamistoimilla kaikilla sektoreilla sekä suunnitelmallisella toiminnan käynnillä.
		Toimintakate per asukas on parempi kuin maan keskiarvo, eli nettokustannus per asukas on pienempi.
	Lainanotto vähenee ja investoinnit rahoitetaan omalla tulorahoituksella.	Investoinnit suunnitellaan tarkasti, rakentamisen aikataulut sovitaan ja investointibudjettia noudatetaan.
		Kunnan ja konsernin lainat seurataan vuosittain. Lainamäärä per asukas pysyy samalla tasolla tai vähenee.
		Investointisuunnitelma päivitetään vuosittain ja investointien sekä niiden rahoituksen toteutusta seurataan.
		Vuosikate per asukas on parempi kuin maan keskiarvo.
	Yhtään kriisikuntakriteeriä ei täyty.	Talous suunnitellaan niin, ettei kriisikuntakriteerit täyty.
		Arvio kriisikuntakriteereistä ja raja-arvoista tehdään tilinpäätöksessä.
		Kunnan tuloveroprosentti on alle maan keskiarvon.
		Lainamäärä per asukas on alle maan keskiarvon. Konsernitilinpäätöksen lainanhoitokate on parempi kuin 0,8.
	Selkeä ja läpinäkyvä seuranta taloudesta ja toiminnan tavoitteista.	Talouden seuranta ja raportointi kehitetään ja tehdään hyväksytyjen päätösten mukaisesti.
		Ennusteet, talousraportointi ja tavoitteiden seuranta tehdään neljä kertaa vuodessa.
		Automaattinen ja hyväksytty talousraportointi Valtiokonttorille.

TYÖLLISYYS

Työllisyys	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	-3 228	-3 228	-3 414	-3 448	-3 448
SISÄISET	-3 228	-3 228	-3 414	-3 448	-3 448
TOIMINTATUOTOT	12 864	690	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-120 321	-473 627	-514 823	-532 971	-545 970
ULKOISET	-107 457	-472 937	-514 823	-532 971	-545 970
YHTEENSÄ	-110 685	-476 165	-518 237	-536 419	-549 418

Luoto, Kruunupyy, Pedersöre ja Pietarsaari muodostavat yhdessä Pietarsaaren seudun työllisyysalueen, jossa Pietarsaaren kaupunki toimii vastuukuntana. Työ- ja elinkeinopalvelujen kautta sekä yksityishenkilöt että yritysasiakkaat saavat neuvontaa ja ohjausta työnhakuun, rekrytointiin ja osaamisen kehittämiseen.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Nuorten työllisyys	Kunta tukee nuorten mahdollisuuksia päästä työelämään.	Kunta tukee After Eightin työpajatoimintaa. Etsivää nuorisotyötä järjestetään alueellisena yhteistyönä After Eightin kautta.
		Kunta osallistuu nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin.
		Kunta palkkaa noin 40 nuorta kesäksi. Erityistä tukea tarvitseville nuorille varataan 3 paikkaa.
		Valituille kesätyönuorille annetaan tarvittavat tiedot, ja kaikille nimetään ohjaajat.
		Yhdistyksillä on mahdollisuus hakea kunnalle työllistettyä kesätyöntekijää kuukaudeksi.
Siviilipalvelus	Siviilipalvelusmiehille tarjotaan palveluspaikka kunnassa.	Vuoden aikana voidaan ottaa vastaan siviilipalvelusmiehiä käytettävissä olevan määrärahan puitteissa.
Työ- ja elinkeinopalvelujen uudistus	Työ- ja elinkeinopalvelujen palvelut turvataan.	Työ- ja elinkeinopalvelut ylläpidetään Pietarsaareissa, joka toimii vastuukuntana. Luodon kunnalla on edustus Pietarsaaren seudun työllisyysalueen johtokunnassa.

MAASEUTU- JA ELINKEINOKEHITYS

Maaseutu- ja elinkeinokehitys	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-207 867	-240 500	-202 000	-209 121	-214 221
ULKOISET	-207 867	-240 500	-202 000	-209 121	-214 221
	-207 867	-240 500	-202 000	-209 121	-214 221

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Palveluliikenne	Palveluliikenne on käytettävissä.	Kunnan VIP-palvelulinjan voimassa oleva sopimus päättyy 15.8.2026. Arviointi ja päätös uudesta kilpailutuksesta tehdään keväällä 2026.
		Joukkoliikenteen kustannukset jaetaan NTM-keskuksen ja kunnan kesken vuonna 2025 solmitun sopimuksen mukaisesti. NTM-keskusten joukkoliikennetehtävät siirtyvät Traficomille alkuvuodesta 2026.
Elinkeinotoiminnan kehittäminen	Concordia toimii uusyrityskeskusena ja kehittämishankkeiden päätoimijana.	Kunta tarjoaa yritysneuvontaa ja tukipalveluja Concordian kautta. Tavoitteena on luoda luotolaisille yrityksille hyvät edellytykset kasvaa ja kehittyä.
	Kunta voi tarjota tontteja yritystoimintaan.	Yritystontteja on riittävästi tarjolla. Gammelhagenin ja Vidmossenin yritysalueita kehitetään. Kunta tarjoaa myös tilaratkaisuja Rönnliden Invest Oy:n kautta.
	Hyvä yhteydenpito yrittäjiin.	Kunta järjestää tai osallistuu 1–2 yrittäjätapaamiseen.
		Luodon vuoden yrittäjä 2026 valitaan ja huomioidaan yrittäjiäillan yhteydessä.
	Hyvät liikenneyhteydet alueelle.	Kunta tekee aktiivisesti työtä parempien juna- ja lentoyhteyksien edistämiseksi sekä tieverkon laadun parantamiseksi.
	Kunta edistää uusien yritysten sijoittumista alueelle.	Kunta on aktiivinen toimija alueellisessa yhteistyössä uusien yritysten houkuttelemiseksi.
Lomituspalvelu ja neuvonta maaseutuyrittäjille	Maatalouden palvelut turvataan.	EU-tukien ja kansallisten tukien välitys sekä neuvonta ja lomituspalvelu hoidetaan Pedersören kunnan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

PROJEKTITOIMINTA

Projektitoiminta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	42 181	90 000	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-62 336	-119 000	-34 500	-35 716	-36 587
ULKOISET	-20 154	-29 000	-34 500	-35 716	-36 587
	-20 154	-29 000	-34 500	-35 716	-36 587

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Omat projektit	Ulkoinen rahoitus projektille saadaan.	Ulkoista rahoitusta haetaan kunnan palvelujen kehittämiseksi.
Osuus muissa projekteissa	Kunta kehittää palveluja osallistumalla kuntaa hyödyttäviin hankkeisiin.	Kunta osallistuu erilaisiin yhteisiin projekteihin:
		Leader-maaseudun kehittämisohjelman rahoitukseen varataan budjettivaroja sopimuksen mukaisesti.

KAAVOITUS

Kaavoitus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTAKULUT	-58 979	-68 089	-68 349	-69 032	-69 032
SISÄISET	-58 979	-68 089	-68 349	-69 032	-69 032
TOIMINTATUOTOT	72 936	85 500	69 500	70 195	70 195
TOIMINTAKULUT	-188 421	-295 215	-261 211	-270 419	-277 014
ULKOISET	-115 485	-209 715	-191 711	-200 224	-206 819
	-174 464	-277 804	-260 060	-269 256	-275 852

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Kaavoitus	Rakentamista ohjataan kaavoituksella siten, että tonttitarjonta vastaa kysyntää.	2026 – Koko kunnan yleiskaavan laatimista jatketaan. – Holmin asemakaavan laajennus saatetaan valmiiksi. – Risöhallin osayleiskaavan tarkistaminen ja laajentaminen. – Lilla Furuholmenin teollisuusalueen asemakaava saatetaan valmiiksi.
		2027 – Koko kunnan yleiskaava valmistuu. – Bosundin asemakaava tarkistetaan. Nabbsundetin asemakaava aloitetaan
		2028 Peruskarttojen päivitys: Vikarholmen ja Furuholmen
	85 % luovutettavista asemakaavatonteista varataan 3 vuoden kuluessa.	Uusia tontteja markkinoidaan ilmoituksilla sanomalehdissä ja kunnan verkkosivuilla, ja ne ovat sen jälkeen varattavissa ympäri vuoden. Yritystontteja markkinoidaan myös Concordian portaalin kautta.
	Luodaan viihtyisiä ja turvallisia asuinympäristöjä lähelle palveluja, virkistysalueita, leikkipuistoja ja kevyen liikenteen väyliä.	Kaavoitusjaosto vahvistaa kyseisen kaavan tavoitteet vuoropuhelun jälkeen maanomistajien, asukkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa.
	Asemakaavatonttien eriytetty hinnoittelu.	Tontit arvioidaan huomioiden etäisyys rantaan, palveluihin, keskustaan ym. tekijöihin.

RUOKA- JA SIIVOUSPALVELU

Ruoka- ja siivouspalvelu	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 938 584	2 035 018	2 169 491	2 191 186	2 191 186
TOIMINTAKULUT	-270 660	-219 418	-215 367	-217 521	-217 521
SISÄISET	1 667 924	1 815 600	1 954 124	1 973 665	1 973 665
TOIMINTATUOTOT	16 461	16 750	12 810	12 938	12 938
TOIMINTAKULUT	-1 712 712	-1 863 548	-1 954 909	-2 023 820	-2 074 847
ULKOISET	-1 696 251	-1 846 798	-1 942 099	-2 010 882	-2 061 909
	-28 328	-31 198	12 025	-37 217	-88 244

Ruokapalvelu vastaa Luodonkunnan ateriapalveluista. Kunnan valmistuskeittiöt valmistavat ruokaa päiväkodeille, esikouluille ja koulujen eri yksiköille. Yksiköissä, joissa ei ole valmistuskeittiötä, toimii jakelukeittiö.

Siivouspalvelu tuottaa kunnan kaikki siivouspalvelut kustannustehokkaasti ja vahvistetun siivousmitoituksen mukaisesti.

PAINOPISTEALUEET 2026

- Siivousaineiden ja -materiaalien oikea käyttö
- Työergonomia
- Sitoutunut ja motivoitunut henkilöstö

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Ruokapalvelun hallinto	Toiminta on tehokasta ja toimivaa.	Rakennetaan vuosittain tarpeiden mukaan. Henkilöstöllä on yhdistettyjä työtehtäviä ruokapalvelussa/siivouspalvelussa silloin kun se on mahdollista. Työkuvaukset ovat olemassa kaikille tehtäville.
	Motivoitunut ja osaava henkilöstö, joka kokee osallisuutta.	Henkilöstölle tarjotaan koulutusta omalta alaltaan vähintään 2 työpäivää/henkilö/vuosi.
		Vähintään kaksi infotilaisuutta/vuosi, joissa henkilöstö osallistetaan.
Ruokapalvelu	Ravitsevaa ja vaihtelevaa, laadukasta ruokaa valmistetaan kustannustehokkaasti.	Teemme sekä omia hankintoja että osallistumme yhteishankintoihin alueellisesti ja Hanselin kautta.
		Ruokahävikin mittausta tehdään päivittäin: sekä lautashävikkiä että keittiöhävikkiä (tarjoiluhävikki).
		Hankinnoissa asetetaan laatukriteerit raaka-aineille.
		Omavalvonta Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti. Kaikkien keittiöiden tulee saada Oiva-raportissaan tulos ”hyvä”.
		Yksikön sisäisiä kokouksia vastuukokkien ja kokkien kanssa pidetään säännöllisesti, vähintään 4 kertaa/lukuvuosi.
	Tarjottuja aterioita arvostetaan asiakkaiden keskuudessa.	Vaihtelua luodaan lukukausittain teemapäivillä tai teemat viikoilla.

		Mahdollisuuksien mukaan huomioidaan juhlapyhät ruokalistasuunnittelussa ja tarjotaan perinteisiä ruokia, esim. laskiaistiistai ja Runebergin päivä.
		Asiakastyytyväisyys arvioidaan vuosittain kyselyllä valitulle ryhmälle. Tulokset huomioidaan tulevassa suunnittelussa.
	Kotimaisia ja lähituotettuja raaka-aineita käytetään.	Ruokien valmistuksessa käytettävä liha on 100 % suomalaista.
		Tarjottavasta leivästä 90 % on lähituotettua.
Ruokakuljetukset	Kustannustehokkaat kuljetukset.	Ruokakuljetuksista pyydetään tarjous. Tarjouspyynnössä asetetaan ympäristövaatimuksia. Kuljetusreitit koordinoidaan lukuvuosittain mahdollisimman tehokkaaksi. Esim. välipalat kulkevat samalla kuljetuksella kuin muut ateriat.
Siivouspalvelun hallinto	Toiminta on tehokasta ja toimivaa.	Siivousmitoitusta sovelletaan kaikissa kiinteistöissä. Tarvittavia tarkistuksia tehdään, kun toiminnassa tapahtuu muutoksia tai tarpeen mukaan. Uudet yksiköt mitoitetaan käyttöönoton yhteydessä voimassa olevien standardien mukaan.
	Motivoitunut ja osaava henkilöstö, joka kokee osallisuutta.	Henkilöstölle tarjotaan koulutusta omalta alaltaan vähintään 2 työpäivää/henkilö/vuosi.
		Vähintään kaksi infotilaisuutta/vuosi, joissa henkilöstö osallistetaan.
Siivouspalvelu	Kunnan kiinteistöt ovat hyvin siivottuja ergonomisin menetelmin.	Siivousohjeet ovat olemassa kaikille kiinteistöille. Myös ohjeet sijaistjärjestelyihin, jos sijaista ei ole saatavilla.
		Siivouskoneita käytetään siivouksen tehostamiseksi ja paremman lopputuloksen aikaansaamiseksi. Vähintään 1 siivouskone/yksikkö.
		Käytettävät välineet ovat tarkoituksenmukaisia ja henkilöstö saa täydennyskoulutusta niiden käyttöön.
	Kestävä kehitys.	Käytetään oikeita siivousaineita oikeille pinnoille. Siivousaineiden annosteluohjeita noudatetaan.

Aterioiden määrä	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koulukeittiöt					
Lounas	285 633	288 293	294 579	296 000	296 500
Aamu- ja välipala	102 875	101 846	112 126	115 000	116 000

Sisäinen ateriahinta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koululaiset 0–9, euroa/ateria	3,00	3,30	3,40	3,50	3,60
Päiväkotilounas, euroa/ateria	3,70	4,00	4,10	4,20	4,30
Päiväkotilounas, euroa aamu-/välipala	1,50	1,50	1,60	1,60	1,65

Siivouspalvelu, siivottavat pinta-alat, m ² /henkilöresurssi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koulut	14 233	14 458 / 11,22	14 947 / 11,92	14 947 / 11,92	14 947 / 11,92
Päiväkodit	4 291	4 152 / 3,92	4 497 / 4,38	4 497 / 4,38	4 497 / 4,38
Muut tilat	2 938	3 223 / 2,0	3 036 / 1,69	3 036 / 1,69	3 036 / 1,69

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Ruokahuollon ja siivouspalvelun toimintaa toteutetaan tehokkaasti. Tarjottavan ruoan tulee olla ravitsevaa, maistuvaa ja kustannustehokkaasti valmistettua valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositusten mukaisesti.

Siivousmitoitus pidetään jatkuvasti ajan tasalla kiinteistöissämme tarpeidemme mukaan.

Henkilökunta osallistuu säännöllisesti täydennyskoulutukseen ja on aktiivisesti mukana toiminnan kehittämisessä.

SISÄISET PALVELUT, YLEINEN OSASTO

Sisäiset palvelut, yleinen osasto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	404 502	534 067	523 229	528 461	528 461
TOIMINTAKULUT	-2 822	-2 799	-3 023	-3 053	-3 053
SISÄISET	401 680	531 268	520 206	525 408	525 408
TOIMINTATUOTOT	12 941	17 243	18 493	18 678	18 678
TOIMINTAKULUT	-433 794	-587 556	-608 548	-645 528	-661 273
ULKOISET	-420 853	-570 313	-590 055	-626 850	-642 595
	-19 172	-39 045	-69 849	-101 442	-117 187

Määräraha kattaa kunnan IT- ja puhelintoiminnot, kopioinnin sekä materiaalivaraston. ICT-yksikkö vastaa IT-tuesta, tietoturvasta sekä verkkojen ja laitteiden ylläpidosta.

Kunnan puhelinjärjestelmä ja kopiointipalvelut toimivat ostopalveluina. Käyttöä seurataan keskitetysti.

Tietoturvan ja säädösten noudattamisen dokumentointia varten käytetään pilvipohjaista ratkaisua, jonka avulla kuvataan IT-prosessit ja noudatetaan tiedonhallintalakia sekä NIS2-direktiiviä (tietoturvalaki).

Kunnantalolla on pieni toimistotarvikevarasto, joka palvelee myös muita yksiköitä.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Sisäiset palvelut, yleinen hallinto	Toiminnan digitalisointi jatkuu.	Sähköinen arkisto hankitaan vuonna 2026. Tietojenhallintasuunnitelma laaditaan. Kunnan ERP-järjestelmän SaaS-ratkaisu otetaan käyttöön. Kunnan kopiointipalvelut kilpailutetaan.
	Korkea tietoturvan taso	Rekisteriselosteet pidetään ajan tasalla Tekninen tietoturva kartoitetaan vuosittain. Verkkolaitteita vaihdetaan vaiheittain, jotta verkkoliikennettä voidaan segmentoida paremmin ja siten parantaa tietoturvaa.

KIINTEISTÖNHALLINTA

Kiinteistönhallinta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	80 480	90 000	0	0	0
SISÄISET	80 480	90 000	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	571 974	440 000	555 000	494 900	494 900
TOIMINTAKULUT	-45 853	-16 550	-19 600	-20 291	-20 786
ULKOISET	526 121	423 450	535 400	474 609	474 114
	606 601	513 450	535 400	474 609	474 114

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Kiinteistönhallinta	Kunta vuokraa tontteja omakoti-, pari- ja rivitaloille sekä teollisuuskiinteistöille. Tontit voidaan lunastaa rakentamisen jälkeen.	Kunnanhallitus vahvistaa vuosittain luettelon tonttien luovutuksista. Kunta markkinoi aktiivisesti tontteja asemakaava-alueilla
	Kunnan maa- ja metsäomaisuutta hoidetaan ja ylläpidetään metsäsuunnitelman mukaisesti siten, että tulevat tuotot turvataan.	Kunnan metsiä harvennetaan, hakataan ja istutetaan metsäsuunnitelman linjausten mukaisesti.

MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTTAMINEN

Maahanmuuttajien kotouttaminen	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	79 454	74 000	54 000	54 540	54 540
TOIMINTAKULUT	-28 026	-38 200	-35 000	-36 234	-37 181
ULKOISET	51 428	35 800	19 000	18 306	17 359
	51 428	35 800	19 000	18 306	17 359

Alueen kunnat ovat sopineet sopimuksella, että Pietarsaaren kaupunki toimii vastuukuntana ja että kotouttamisyksikkö koordinoi alueelle osoitettujen kiintiöpakolaisten sekä oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja kotouttamisen. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä työllisyyspalvelujen, Pohjanmaan hyvinvointialueen, koulutustoimijoiden sekä muiden paikallisten ja alueellisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Kotouttamisyksikön tehtävänä on edistää vasta saapuneiden osallisuutta paikallisessa yhteisössä heidän tarpeisiinsa sovitetuilla, koordinoituilla ja vaikuttavilla toimenpiteillä.

Kotoutumisportti on kotouttamisyksikön ylläpitämä infopiste, joka tarjoaa ohjausta ja neuvontaa kaikille maahanmuuttajille, riippumatta maahanmuuton syystä.

Alue on ilmoittanut valmiuden vastaanottaa 50 kiintiöpakolaista vuodessa. Myös oleskeluluvan saaville turvapaikanhakijoille varataan kuntaan sijoituspaikkoja.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Maahanmuuttajien kotouttaminen	Pakolaisten vastaanotto yhteistyössä kotouttamisyksikön kanssa.	Valmistavaa opetusta lapsille järjestetään pääosin omana toimintana. Aikuisille opetusta järjestetään yhteistyössä alueen kuntien, kansanopistojen tai muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Luoto ilmoittaa vuosittain oman osuutensa alueen yhteisestä pakolaiskiintiöstä kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti.

KÖPMANHOLMEN

Köpmanholmen	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-42 020	-42 020	-42 020	-42 440	-42 440
SISÄISET	-42 020	-42 020	-42 020	-42 440	-42 440
TOIMINTATUOTOT	6 931	10 000	6 000	6 060	6 060
TOIMINTAKULUT	-5 837	-5 800	-7 500	-7 764	-7 954
ULKOISET	1 094	4 200	-1 500	-1 704	-1 894
	-40 926	-37 820	-43 520	-44 145	-44 334

Köpmanholmen toimii kunnan virkistysalueena sekä kesäaikaan matkailun solmupisteenä. Saarella toimii Köpmanholmenin kahvila ja tilausravintola, ja siellä on mahdollisuus vuokrata sauna- ja kokoustiloja.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Ravintolatoiminta	Palvelun ylläpitäminen saaristossa.	Toimintaa harjoittaa yksityinen toimija tiiviissä yhteistyössä kunnan kanssa. Useamman vuoden yhteistyösopimusta priorisoidaan, jotta toimintaa voidaan kehittää kokonaisuutena.
Muu toiminta	Vapaa-ajan alue, joka palvelee yleisöä.	Alue ja uimarannat pidetään siisteinä ja kunnossapidettyinä yleisön palvelemiseksi.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

Ympäristöterveydenhuolto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTAKULUT	-84 293	-108 000	-124 500	-128 889	-132 032
ULKOISET	-84 293	-108 000	-124 500	-128 889	-132 032
	-84 293	-108 000	-124 500	-128 889	-132 032

Ympäristö- ja terveydensuojelun yhteistoiminta-alueista annetun lain (410/2009) mukaisesti Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy ja Luoto ovat tehneet sopimuksen yhteistoiminta-alueesta, jossa Pedersöre toimii isäntäkuntana.

Ympäristöterveys Kallan hoitaa lakisääteiset tehtävät terveydensuojelu-, elintarvike-, tupakka- ja eläinlääkintälainsäädännön mukaisesti.

Vuonna 2026 toiminta aloitetaan uusissa yhteisissä toimitiloissa. Samalla uusi eläinlääkintälaki astuu voimaan.

Terveydensuojelulain kokonaisuudistustyö on käynnissä ja tavoitteena on, että laki tulee voimaan 1.1.2027.

Valtakunnallinen ympäristö- ja terveydensuojelun suunnitelma on voimassa vuosina 2025–2028. Siellä määritellyt tavoitteet ohjaavat työtä koko ohjelmakauden ajan keskushallinnon ohjeiden mukaisesti.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Terveystarkastus ja eläinlääkintähuolto	Terveystarkastus- ja eläinlääkintäpalvelut turvataan.	Yhteistyö Ympäristöterveys Kallanin kanssa jatkuu.

HYVINVOINTIPALVELUT

Hyvinvointipalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-700 077	-814 659	-872 196	-880 918	-880 918
SISÄISET	-700 077	-814 659	-872 196	-880 918	-880 918
TOIMINTATUOTOT	106 588	93 100	101 550	102 556	102 566
TOIMINTAKULUT	-761 296	-936 596	-986 587	-1 021 364	-1 046 403
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 759	-1 760	0	0	0
ULKOISET	-656 466	-845 256	-885 037	-918 799	-943 838
	-1 356 543	-1 659 915	-1 757 233	-1 799 717	-1 824 756

Hyvinvointipalveluihin kuuluvat hyvinvointijaoston hallinto, kirjasto, yleinen kulttuuri, yleiset hyvinvointipalvelut, paikallishistoriallinen arkisto, uimarannat, liikunta- ja jalkapallokentät, monitoimikenttä, kylien kaukalot ja kentät, Urheilupuiston hiihtoladut ja muut liikuntapaikat, kylien hiihtoladut, retkeilyreitit, leiritoiminta, yleinen liikuntatoiminta, yleinen nuorisotoiminta, Holmin, Bosundin ja Furuholmenin nuorisotilat, uusi opisto (WAVA ja Arbis) sekä tapahtumat. Johtoryhmä toimii poikkihallinnollisena työryhmänä, joka keskittyy kunnan liikunnan ja liikkumisen edistämiseen.

PAINOPISTEALUEET 2026

- Asukkaiden fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen monipuolisen toiminnan kautta
- Hyvien tulosten tavoittelu TEAviisari-kyselyissä
- Liikuntaneuvonnan ja ikäihmisten liikuntatoiminnan kehittäminen
- Alueellinen päihteiden käytön ehkäisyn suunnitelma otetaan käyttöön Luodossa
- nuoDo otetaan käyttöön nuorisotoiminnan dokumentointiin tammikuusta 2026 alkaen

Tavoite	Toimenpiteet
Luonto- ja kulttuurielämyksiä kaikille	Suunnitellaan toimintaa, jonka avulla kaikenikäiset kuntalaiset voivat osallistua kulttuuritapahtumiin ja saada luontoelämyksiä kunnan toiminnan puitteissa. Tori toimii luonnollisena kohtaamispaikkana, ja tavoitteena on järjestää tapahtumia siellä ja elävöittää toria.
Viihtyisiä kokoontumis- ja kohtaamispaikkoja kaikissa kunnan osissa	Markkinoidaan kunnassa olevia kokoontumistiloja, erityisesti yhdistyksille.
Tarjota virkistysmahdollisuuksia Luodon urheilupuistossa ja kunnan eri osissa	Markkinoidaan urheilupuiston tarjoamia toimintamahdollisuuksia. Verkkosivuja päivitetään siten, että toimintamahdollisuudet esitellään visuaalisesti houkuttelevalla tavalla.
Matalan kynnyksen toimintaa luotolaisnuorille yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa	Nuorisotoimintaa järjestetään 7. luokkalaisille ja sitä vanhemmille viikonloppu- ja arki-iltoina. Toimintaa järjestetään myös 5.–6. luokkalaisille vähintään yhtenä arki-iltana joka toinen viikko.
Matalan kynnyksen toimintaa luotolaisnuorille yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa	Tarjotaan maksutonta kerhotoimintaa, jossa painopisteenä on liikunta Suomen mallin mukaisesti, jotta kaikilla on mahdollisuus osallistua sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Liikuntapainotteista vapaa-ajantoimintaa tarjotaan kunnan kaikissa osissa myös iltaisin, yhteistyössä yhdistysten kanssa mutta myös kunnan omana toimintana.

Hyvä tiedotus hyvinvointipalveluista	Toiminnan aktiivinen markkinointi sosiaalisessa mediassa. Vähintään yksi julkaisu viikossa.
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Liikuntaneuvonnan ja ikäihmisten toiminnan markkinointi ja kehittäminen.
	Liikuntaneuvonta jatkuu ja Liikun-osio otetaan käyttöön Lifecare-järjestelmässä.

KULTTUURITOIMINTA

Kulttuuritoiminta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-269 969	-264 764	-261 435	-264 049	-264 049
SISÄISET	-269 969	-264 764	-261 435	-264 049	-264 049
TOIMINTATUOTOT	6 765	1 700	1 600	1 616	1 616
TOIMINTAKULUT	-388 097	-425 210	-429 133	-444 260	-455 223
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 759	-1 760	0	0	0
ULKOISET	-383 091	-425 270	-427 533	-442 644	-453 607
	-653 060	-690 034	-688 968	-706 694	-717 657

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Kirjasto	Tehokas kirjastotoiminta ja toimiva yhteistyö koulujen kanssa.	Pääkirjaston omatoimiasiakkaiden määrän tasainen kasvu.
		Käyttöönotto: eräpäivämuistutukset tekstiviestillä asiakkaille sekä muistutukset ja vaatimukset sähköpostitse niille asiakkaille, joilla on ajan tasalla oleva sähköpostiosoite asiakasrekisterissä. Tavoitteena on, että 80 % eräpäivämuistutuksista lähetetään sähköisesti vuoden 2026 aikana.
		Fredrika-kirjastojen uuden integroidun ja interaktiivisen yhteisen verkkosivuston kehittäminen. Quria-kirjastojärjestelmän käyttöönoton jatkaminen.
		Viikoittaiset julkaisut sosiaalisessa mediassa (Instagram ja Facebook).
		Säännöllinen yhteistyö koulujen kanssa, vähintään yksi tapaaminen lukukautta kohti.
		Lukupedagogi tiedottaa kirjaston käytöstä joka syksy alemmille vuosiluokille. Kirjailijavierailuja ja kirjavinkkausta järjestetään 3.–4. luokille.
	Toiminta pienille lapsille jatkuu ja laajenee.	Satuhetkiä järjestetään 4 kertaa/vuosi ja vähintään yksi teatteriesitys vuodessa pienille lapsille.
	Toimintaa uusille suomalaisille.	Kielikahvila aikuisille, rinnakkaisohjelma lapsille. Järjestetään vähintään 4 kertaa/vuosi.
Yleinen kulttuuri	Huomioida eri ryhmien tarpeet ja kiinnostuksen kohteet kulttuurin saralla.	Vähintään 6 kulttuuritapahtumaa kaikille ikäryhmille. Kirjailijavierailuja järjestetään säännöllisesti.
	Vapaa-ajan ja kulttuuritoiminnan kehittäminen ja näkyväksi tekeminen.	Aktiivinen toimija Luodon torilla järjestettävissä tapahtumissa.
		Yhteistyö paikallisten, alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten kulttuurintuottajien kanssa.

VAPAA-AJANTOIMINTA

Vapaa-ajantoiminta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-402 202	-521 342	-581 939	-587 758	-587 758
SISÄISET	-402 202	-521 342	-581 939	-587 758	-587 758
TOIMINTATUOTOT	33 799	23 400	19 850	20 049	20 049
TOIMINTAKULUT	-131 877	-172 201	-162 831	-168 571	-172 682
ULKOISET	-98 078	-148 801	-142 981	-148 522	-152 633
	-500 279	-670 143	-724 920	-736 280	-740 392

Vapaa-ajantoiminta sisältää liikunnan ja ulkoilun sekä yleisen nuorisotoiminnan.

Liikuntapaikkojen ja vapaa-ajan alueiden ylläpito kuuluu teknisten palvelujen lautakunnalle.

Hiihtolatuja, kaukaloita ja vaellusreittejä ylläpitäville yhdistyksille maksettavat ylläpitotuet kuuluvat hyvinvointipalvelujen sektorille.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Liikunta ja ulkoilu	Kunnan asukkaiden tulee löytää ja voida liikkua turvallisesti kunnan ylläpitämillä ulkoilureiteillä.	Kunnan liikunta- ja ulkoilualueiden markkinointi.
	Hyvän yhteistyön kautta tukea paikallisia seuroja liikunta- ja ulkoilutoiminnan järjestämisessä.	Yhteistyön jatkaminen paikallisten seurojen kanssa yhteisissä projekteissa. Kannustetaan seuroja hakemaan tukea omiin hankkeisiinsa.
		Lisää vapaa-ajantoimintaa myös iltaisin ja viikonloppuisin lapsille ja nuorille.
	Järjestelmällinen yhteydenpito ja aito kumppanuus seurojen kanssa.	Kutsutaan urheiluseurat säännöllisiin tapaamisiin vähintään kerran vuodessa. Työskennellään sen eteen, että seurojen on helppo ottaa yhteyttä.
	Tarjota virkistysmahdollisuuksia Luodon urheilupuistossa ja kunnan eri osissa.	Ylläpidetään virkistys- ja ulkoilumahdollisuuksia Luodon urheilupuistossa ja kaikissa kunnan osissa.
		Toimintaa neljässä kunnan osa-alueessa. Vähintään yksi tapahtuma järjestetään jokaisessa osa-alueessa.
	Hallinnon kehittäminen muun muassa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien valtioneuvoston vaatimusten täyttämiseksi.	Ennakkovaikutusten arviointi kunnan päätöksistä ainakin hyvinvointisektorin osalta.
		Vuosittainen raportointi hyvinvointipalvelujen jaostolle lasten ja nuorten liikkumistottumuksista (hyvinvointikertomus).
		Liikunta- ja liikkumisohjelma valmistellaan ja otetaan käyttöön vuoden 2026 aikana.

Nuorisotoiminta	Ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja päihteiden käyttöä.	Osallistuminen alueelliseen etsivään nuorisotyöhön ja paikallisten viranomaisten sektorirajat ylittävien yhteistyöryhmien toimintaan. Näihin kuuluvat mm. alueellinen päihdetyöryhmä, alueellinen päihde- ja mielenterveystyöryhmä (Pohjanmaan hyvinvointialue) sekä Pietarsaaren seudun Navigatorin ohjausryhmä.
		Päihdetyön vahvistaminen kunnassa. Kunnan päihdetyöryhmä kokoontuu vähintään 3 kertaa vuodessa.
		Jatketaan vapaaehtoisten vanhempien aktivointia nuorisotoimintaan ja ”Aikuiset kylillä” -toimintaan.
		Päihde-ehkäisytyön suunnitelma otetaan käyttöön ja yhteistyö Cronhjelminkoulun kanssa päihdeasioissa syvenee.
	Selkeä tiedotus nuorille tehokkaiden kanavien kautta kunnan tarjoamista palveluista ja tapahtumista.	Yhteistyö nuorisovaltuuston kanssa nuorisotoiminnan tiedottamisessa. Uusi 9-jäseninen nuorisovaltuusto tekee yhteistyötä myös muiden alueen nuorisovaltuustojen kanssa.
	Matalan kynnyksen toimintaa luotolaisnuorille yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa.	Järjestetään matalan kynnyksen vapaa-ajantoimintaa yhteistyössä järjestöjen ja seurojen kanssa sosiaalisen yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi, ja siten syrjäytymisriskin vähentämiseksi.
		Nuorisotoimintaa 7. luokkalaisille ja sitä vanhemmille järjestetään yhtenä arki-iltana ja yhtenä viikonloppuillana viikossa kouluvuoden aikana. Toimintaa aloitetaan myös 5.–6. luokkalaisille vähintään joka toinen viikko yhtenä arki-iltana.
		Järjestetään nuorisotapahtumia yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa.
	Nuorisovaltuusto edustaa nuorten etuja.	Nuorisovaltuusto järjestää yhden nuorisotapahtuman vuoden 2026 aikana.

VAPAA SIVISTYSTYÖ

Vapaa sivistystyö	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTAKULUT	-37 607	-76 000	-84 500	-87 479	-89 612
ULKOISET	-37 607	-76 000	-84 500	-87 479	-89 612
	-37 607	-76 000	-84 500	-87 479	-89 612

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Työväenopisto (Arbetarinstitutet)	Monipuolinen kurssitarjonta Luodossa.	Kurssitoiminnan suunnittelu yhteistyössä Arbiksen kanssa, ja luotolaisilta kerätään kurssitoiveita keväällä 2026.
Wava-instituutti	Osallistujamäärän kasvattaminen toiminnassa.	Tiedottaminen lapsille ja nuorille mahdollisuudesta osallistua taideopetukseen.
		Luoto järjestää KulTour-tapahtuman kunnassa ja markkinoi aktiivisesti mahdollisuutta tutustua taidekoulutuksiin.
		Jatketaan alueellista yhteistyötä taideopetuksen saavutettavuuden parantamiseksi SKAPA-hankkeen aikana luotujen rakenteiden pohjalta.

TAPAHTUMAT

Tapahtumat	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTAKULUT	-1 474	-1 974	-1 572	-1 588	-1 588
SISÄISET	-1 474	-1 974	-1 572	-1 588	-1 588
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-19 055	-27 531	-28 330	-29 328	-30 044
ULKOISET	-19 055	-27 531	-28 330	-29 328	-30 044
	-20 530	-29 505	-29 902	-30 916	-31 631

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Tapahtumat	Ehkäistä syrjäytymistä ja edistää yhteisöllisyyttä sekä positiivista Luoto-kuvaa tapahtumien avulla.	Tarjota matalan kynnyksen tapahtumia, jotka kannustavat yhdessäoloon ja osallistumiseen ja jotka houkuttelevat kaikenikäisiä osallistujia. Tämä tehdään yhteistyössä yhdistysten kanssa resurssien ja vapaaehtoistyön puitteissa. Vuonna 2026 järjestetään seuraavat tapahtumat: Talvikarnevaali, kesätapahtumia torilla ja/tai kivinavetassa, talvitapahtuma torilla, Ruskamarssi

PROJEKTIT

Projektit	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTAKULUT	-76	-50	-50	-51	-51
SISÄISET	-76	-50	-50	-51	-51
TOIMINTATUOTOT	65 770	68 000	80 000	80 800	80 800
TOIMINTAKULUT	-83 318	-103 608	-140 909	-145 876	-149 434
ULKOISET	-17 549	-35 608	-60 909	-65 076	-68 634
	-17 625	-35 658	-60 959	-65 127	-68 685

Vuonna 2026 koulukerhotoiminta jatkuu kaikissa kunnan kouluissa Suomen mallin puitteissa.

Hanke ”Ikäihmisten vahvistaminen” sai valtionavustusta, ja vuonna 2024 alkanut ja vuodelle 2025 jatkoa saanut projekti jatkuu myös vuonna 2026. Avustuksella järjestetään muun muassa päivätoimintaa Daglundenisissa perjantaisin.

Kunta on saanut vuonna 2025 hanketukea Cronhjelminkoulun Move!-tulosten parantamiseen. Hanke jatkuu vuonna 2026.

Vuonna 2025 on saatu valtionavustusta myös liikuntaneuvontaan liittyvään hankkeeseen, ja projekti jatkuu vuonna 2026.

KONSERNIYHTIÖT

Konserniyhtiöiden painopistealueet 2026

Kvartaalikohtaista talousseurantaa ja raportointia kunnalle yhdenmukaistetaan.

Rönnliden Invest Ab Oy

Missio

Rönnliden Invest Ab on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa riittävästä yritystiloista ja toimintamahdollisuuksista uusille yrityksille strategisen omistajuuden sekä uusien yritystilojen tai palveluyksiköiden rakentamisen kautta.

Rönnliden Invest Ab:n tytäryhtiöitä ovat Fastighets Ab Centrumhuset Kiinteistö Oy ja Fastighets Ab Jakobstads Handelshus Kiinteistö Oy.

Visio

Yhtiön tulee olla tuottava. Voitto reinvestoidaan pitkäjänteisesti yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseksi kunnassa.

Fastighets Ab Larsmo Bostäder Kiinteistö Oy

Missio

Fastighets Ab Larsmo Bostäder on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa riittävästä asuntotarjonnasta ja erilaisista asumismuodoista rakentamalla tarvittaessa uusia vuokrakiinteistöjä kunnan eri osa-alueille.

Vuokra-asuntojen tulee olla hyvin hoidettuja ja sisäilman hyvä. Asuntojen tulee olla houkuttelevia vuokramarkkinoilla.

Visio

Yhtiö pitää kiinteistöt houkuttelevina ja hyvässä kunnossa. Vuosittaisiin korjauksiin ja ylläpitoon käytetään yhtiön omia varoja.

Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy

Missio

Larsmo Vatten och Avlopp Ab on Luodon kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö toteuttaa kunnan strategiaa siten, että asukkailla on käytettävissään sosiaali- ja terveysministeriön laatuvaatimukset täyttävä talousvesi sekä toimiva jäteveden poistojärjestelmä kunnan toiminta-alueella.

Yhtiö ylläpitää ja hoitaa laitoksen omaisuutta siten, että se täyttää viranomaisvaatimukset.

Visio

Yhtiön tulee olla omavarainen. Yhtiön hallinnoimien verkostojen tulee olla oikein mitoitettuja ja niiden ylläpidon tulee turvata toimintavarmuus. Oman veden tuotannon tulee kattaa koko kunnan kulutus.

Vuosikorjauksiin ja ylläpitoon käytetään yhtiön omia varoja.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Rönnliden Invest Ab Oy	Hyvin hoidetut ja tarkoituksenmukaiset yritystilat.	2026–2028 Uusien yritysten sijoittumisen edistäminen.
	Tarjota start-up-yrityksille sopivia tiloja.	2026–2028 Rakennetaan tai ostetaan yksi yritystila/vuosi.
	Hyvin hoidetut ja tarkoituksenmukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon tilat.	2026–2028 Kiinteistökannan kehittäminen yhteistyössä Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa.
	Baltic-kiinteistön kehittäminen ajantasaistetun asemakaavan mukaisesti.	2026 Vanhojen kupolihallien purkutyö saatetaan loppuun. Kehitetään tontin kiinteistökantaa.
	Kunnan vetovoiman vahvistaminen matkailussa.	2026 Vuokramökkien ja leirintäalueiden aktiivinen markkinointi.
		Indikaattori: vuokrausaste (vuokrattujen liiketilojen pinta-ala / tilojen kokonaismäärä), vuokratuissa tiloissa toimivien työpaikkojen määrä, oman pääoman tuotto
Kiinteistö Oy Larsmo bostäder	Tarjota hyvin hoidettuja vuokra-asuntoja asunnonhakijoille kaikissa kunnan osissa.	2026 Vaihe 1 vuokrakiinteistöjen ulkopuolisen peruskorjaussuunnitelmasta. 1–2 asunnon perusparannus. Pienet huoneistokorjaukset vuokralaisvaihtojen yhteydessä. Jatkotarkastelu uuden vuokrakohteen rakentamismahdollisuuksista Ahventiellä Vikarholmenissa.
		2027 Vaihe 2 ulkopuolisen peruskorjaussuunnitelman toteutuksesta. 4–5 asunnon perusparannus. Pienet huoneistokorjaukset vuokralaisvaihtojen yhteydessä.
		2028 Vaihe 3 ulkopuolisen peruskorjaussuunnitelman toteutuksesta. 4–5 asunnon perusparannus. Pienet huoneistokorjaukset vuokralaisvaihtojen yhteydessä.
		Indikaattori: asuntojen vuokrausaste
Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy	Toimittaa kuluttajille laadukasta talousvettä.	Teknisten laitteiden ja tilojen tulee olla hyvässä kunnossa ja ne tarkastetaan vuosittain terveys- ja turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi.
		Talousveden laatua tarkastetaan 4 kertaa vuodessa — kaikkien laatuvaatimusten tulee täyttyä.
		Tulevan vesihuollon turvaaminen. Osallistuminen alueellisiin vesihuoltohankkeisiin.

	Asiakkaat saavat riittävästi tietoa talousveden laadusta ja toimintahäiriöistä.	Verkkosivujen säännöllinen päivittäminen. Uuden asiakasrekisteriohjelman käyttöönotto vuonna 2026.
		Lomakkeet ja ohjeet saatavilla verkkosivuilta. Häiriötilanteissa asiakkaille tiedotetaan tekstiviestillä ja yhtiön verkkosivuilla.
	Viemäriverkostoa rakennetaan siten, että rakennuspaikkoja on riittävästi kaikissa kunnan osissa.	Viemäriverkoston laajentaminen: Holmin asemakaavan laajennuksen kunnallistekniikan suunnittelu alkaa vuonna 2027.
	Vesihuoltolaitos on omavarainen.	Pitkän aikavälin taloussuunnittelu.
		Muutokset vesihuoltopalveluissa, kuten lainsäädännössä ja ilmastomuutoksessa, otetaan huomioon.
	Vuotovesimäärät sekä toimituskatkot ja toimintavirheet seurataan.	Verkkopohjainen seuranta suurten pumppaamoiden virtausmäärille, jotta poikkeavat vesivirrat havaitaan nopeammin. Vuonna 2026 uusitaan kaukovalvonta päämittareissa talousvesipuolella.
	Vanhojen vesijohtojen saneeraus.	Runkovesijohdon saneeraus Storströmmenin ja Vikarholmenin välillä saatetaan loppuun.

KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN LAUTAKUNTA

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	332 311	658 101	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-5 427 000	-6 635 436	-6 073 007	-6 133 737	-6 133 737
SISÄISET	-5 094 689	-5 977 335	-6 073 007	-6 133 737	-6 133 737
TOIMINTATUOTOT	544 764	318 600	472 477	476 952	476 952
TOIMINTAKULUT	-12 995 791	-13 763 403	-14 519 713	-15 073 423	-15 443 910
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-18 345	-18 345	-18 345	-18 895	-19 262
ULKOISET	-12 469 372	-13 463 148	-14 065 581	-14 615 366	-14 986 220
	-17 564 061	-19 440 483	-20 138 588	-20 749 104	-21 119 957

Kasvatuksen ja koulutuksen päällikkö Malin Stenman

- Kasvatus- ja koulutussektori, hallinto
- Varhaiskasvatus
- Kouluikäisten aamu- ja iltapäivätoiminta
- Avoimet varhaiskasvatuspalvelut
- Kotihoidon tuki
- Esiopetus
- Perusopetus
- Muu koulutus
- Valmistava opetus maahanmuuttajataustaisille lapsille

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta vastaa kaikesta kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan liittyvästä toiminnasta Luodon kunnassa: hallinnosta, varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, kouluikäisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta, perusopetuksesta, valmistavasta opetuksesta sekä puistotoiminnasta. Teemme ammattitaitoista yhteistyötä lasten, oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Lainsäädäntö, joka koskee oppimisen tuen järjestämistä esiopetuksessa ja perusopetuksessa, muuttui 1.8.2025. Opetussuunnitelmat ja ohjausasiakirjat on päivitetty, ja uusia prosesseja sekä toimintatapoja tulee kehittää ja ottaa käyttöön vuoden 2026 aikana.

Tavoite	Toimenpiteet
Hyvä hallinto	Yhteisen kasvatus- ja koulutussektorin tehokkaan organisaatiomallin kehittäminen jatkuu.
Asunto- ja maa-alueiden yhteinen suunnittelu ennakoimaan varhaiskasvatuksen ja koulunkäynnin tarpeita kunnassa kokonaisuutena	Yhteiset keskustelut asunto- ja maa-alueiden suunnittelusta sekä kunnan toimintatilojen kehittämisestä jatkuvat.

HALLINTO, KASVATUS- JA KOULUTUSSEKTORI

Hallinto, kasvatus- ja koulutussektori	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	332 311	658 101	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-144 609	-234 082	-249 466	-251 961	-251 961
SISÄISET	187 702	424 019	-249 466	-251 961	-251 961
TOIMINTATUOTOT	68	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-334 780	-425 679	-423 527	-438 456	-449 150
ULKOISET	-334 713	-425 679	-423 527	-438 456	-449 150
	-147 010	-1 660	-672 993	-690 417	-701 111

Luodon kunnan strategia 2023–2035:

- Panostamme fyysiseen aktiivisuuteen ja edistämme mielenterveyttä sekä kannustamme kestävään ja terveelliseen elämäntapaan.
- Meillä on yhdenvertainen ja korkealaatuinen varhaiskasvatus ja perusopetus.
- Teemme aktiivisesti työtä toimivan, sektorirajat ylittävän yhteistyön edistämiseksi Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Toimialueen hallinto sisältää talousarvion seurannan sekä talouteen ja tilastoihin liittyvän raportoinnin viranomaisille. Koulukuljetukset, sektorirajat ylittävä oppilashuollon toiminta sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden valmistava opetus kuuluvat kokonaisuuteen.

Kasvatus- ja koulutussektori luo edellytyksiä kasvuille, hyvinvoinnille ja oppimiselle. Laadukas varhaiskasvatus ja koulutus vahvistavat lasten ja nuorten hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä. Kunnan yleisten tavoitteiden ja strategian mukaisesti kasvatus- ja koulutussektorin tehtävänä on luoda Luodon lapsille ja nuorille hyvät lähtökohdat tulevaisuutta varten. Toiminnan tulee olla terveyttä edistävää ja sillä on ennaltaehkäisevä tehtävä.

Tavoitteena on, että kaikki toimialan yksiköt voivat toimia tarkoituksenmukaisissa tiloissa. Tilaselvitys käynnistyy syksyllä 2025 ja jatkuu vuoden 2026 aikana. Oppimisympäristöjä kehitetään edelleen sekä sisä- että ulkotiloissa.

Toimintojen työympäristöjen tulee tukea henkilöstön hyvinvointia edistämällä osallisuutta, tukemalla henkilöstön osaamista ja motivaatiota sekä tukemalla esihenkilöitä heidän tehtävissään.

Oppilashuollon toiminta, eli ennaltaehkäisevä työ kouluissa, on yhä laaja-alaisempaa. Oppilashuoltotyön tulee olla systemaattista ja keskittyä siihen, että kaikilla on hyvä olla koulussa ja esiopetuksessa.

Tavoite	Toimenpiteet
Hyvä hallinto	Jatkamme kasvatus- ja koulutussektorin johtamisrakenteiden kehittämistä. Kehittämistyö jatkuu.
Muutosten ennakointi	Aktiivinen osallistuminen säännöllisiin kehittämiskokouksiin paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tarkoituksena on saada uutta tietoa sekä vahvistaa verkostoitumista.

VARHAISKASVATUS JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Varhaiskasvatus ja iltapäivätoiminta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULTU	-1 873 336	-2 277 657	-1 812 942	-1 831 071	-1 831 071
SISÄISET	-1 873 336	-2 277 657	-1 812 942	-1 831 071	-1 831 071
TOIMINTATUOTOT	295 545	234 100	322 477	325 452	325 452
TOIMINTAKULUT	-4 808 540	-5 287 375	-5 567 207	-5 805 341	-5 945 779
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 762	-4 762	-4 762	-4 905	-5 000
ULKOISET	-4 517 757	-5 058 037	-5 249 492	-5 484 795	-5 625 328
	-6 391 093	-7 335 694	-7 062 434	-7 315 866	-7 456 399

PAINOPISTEALUEET 2026

- Kestävyys ja hyvinvointi.
- Fyysinen kasvatus sekä liikkumisen ilo ulkona ja sisällä.
- Pedagoginen toiminta ulkona sekä leikin pedagoginen merkitys.
- Suomen kielen vahvistaminen, kielellinen innostus ja lukeminen varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatus järjestetään kunnassa kahdella alueella, joita johtavat kaksi aluevastaavaa päiväkodin johtajaa. He vastaavat pedagogisen toiminnan kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Vuorohoito sekä toiminta heinäkuussa järjestetään vuosittain Storströmmenin päiväkodissa.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kokonaisuutta, joka koostuu 0–6-vuotiaiden lasten kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta, ja jossa erityisesti korostuu pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää lapsen hyvinvointia. Varhaiskasvatus on lapsia varten ja kuuluu kunnan lakisääteisiin velvollisuuksiin.

Varhaiskasvatuksen arvoperusta perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja varhaiskasvatustalakiin. Varhaiskasvatustoiminta järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti ja pienryhmätoimintaa hyödyntäen.

Sekä lasten että henkilöstön hyvinvointi on toiminnan keskiössä.

Syksyn 2025 ja koko vuoden 2026 aikana varhaiskasvatuksen johtajat, henkilöstö ja lapset osallistuvat ”Usko tulevaisuuteen – kestävä hyvinvointi” -projektiin, joka toteutuu Brita-Maria Renlundin säätiön ulkopuolisen rahoituksen ansiosta. Tavoitteena on saavuttaa terveellinen, kestävä ja viihtyisä työ- ja oppimisympäristö sekä vahvistaa esihenkilöiden ja pedagogien psykososiaalista hyvinvointia. Haluamme osaltamme edistää kaikkien lasten oikeutta oppimiseen, kehitykseen, leikkiin, turvallisuuteen ja hyvinvointiin korkealaatuisessa varhaiskasvatustoiminnassa.

Luodon kunnassa otettiin käyttöön kuntalaisä kotihoitoon tukeen elokuussa 2025 – 150 euroa/kk, 0–3-vuotiaille lapsille. Selvitys 0–3-vuotiaiden lasten osallistumisesta varhaiskasvatukseen toteutetaan touko–kesäkuussa 2026.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Hallinto	Hyvä hallinto	Hallinnon kehittämistyö jatkuu ja prosesseja kehitetään ja uudistetaan tarpeen mukaan.
	Ammatillinen ja sitoutunut johtajuus	Aluevastaavat päiväkodinjohtajat vastaavat jaetusta johtajuudesta apulaispäiväkodinjohtajien kanssa jatkuvan yhteistyön ja kuukausittaisten yhteisten kokousten kautta. Yhteistyömalleja kehitetään edelleen.
Varhaiskasvatus, 0–6-vuotiaat	Henkilöstön osaamisen vahvistaminen tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta varhaiskasvatuksessa	Henkilöstön tulee tarkastella kriittisesti omaa toimintaansa arjessa. Apulaispäiväkodinjohtajat ja varajohtajat laativat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman yhdessä henkilöstön kanssa. Arviointi tapahtuu henkilöstön toimesta jatkuvasti vuoden aikana.
	Toiminta varhaiskasvatuksen painopisteiden mukaisesti	– Ulkoilua vaihtelevalla intensiteetillä: 0–3-vuotiaille 2–3 h/pv, 3–6-vuotiaille vähintään 3 h/pv. – Yksiköt suunnittelevat ja toteuttavat pedagogista ulkotoimintaa jatkuvasti. – Suomen kieltä käytetään jokaisessa yksikössä päivittäisessä toiminnassa vähintään 20 min/pv. – Pienryhmätoiminta tukee sekä lasten että henkilöstön hyvinvointia ja sen tulee näkyä koko päivän toiminnassa. Läsnä olevat ja osallistuvat aikuiset.
	Varhaiskasvatuksen TVT-strategian ylläpitäminen	Pedagogit ohjaavat lapsia digitaalisten työvälineiden turvalliseen ja monipuoliseen käyttöön. Varhaiskasvatuksen opettajien tulee tutustua kunnan digitaaliseen oppimispolkuun vähintään kerran lukukaudessa. Polyglutt-kuvakirjapalvelua käytetään yksiköissä viikoittain.
Täydentävä varhaiskasvatus ennen/jälkeen esiopetuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminta vuosiluokille 1–2	Lapsen päivän tulee olla toimiva kokonaisuus	Ryhmäjaot laaditaan lasten tarpeiden mukaan, ja sekä vapaan että ohjatun leikin sekä ulkoilun merkitystä korostetaan päivittäin. Läsnä olevat ja osallistuvat aikuiset.
	Toiminnan kehittäminen ja parantaminen	Arviointi tiimissä esimiehen johdolla kevätlukukauden aikana.
Varhaiskasvatuksen erityinen tuki 1–5-vuotiaille / Varhaiskasvatuksen erityisopettajat	Tavoitteena tunnistaa tuen tarpeessa olevat lapset mahdollisimman varhain	Varhaiskasvatuksen erityisopettajat ohjaavat henkilöstöä ja toteuttavat samanaikaisopetusta yksikön henkilöstön kanssa.
	Tavoitteena tunnistaa tuen tarpeessa olevat lapset mahdollisimman varhain	Erityisopettajat koordinoivat verkostopalavereita tehostetun tuen ja erityisen tuen tasoilla tarpeen mukaan.
		Lasten tuen tarpeiden kartoituksia tekevät erityisopettajat sekä yksikön henkilöstö. Erityisopettajilla on jatkuvaa yhteistyötä terapeuttien, terveydenhoitajien ja psykologin kanssa.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TA 2028
Varhaiskasvatus päiväkodissa					
Paikkamäärä	367	366	372	372	405
Läsnäolopäivät	42 349	*80 520/	*81 840/	*81 840/	
		52 338	53 196	53 196	57 915
Euroa/läsnäolopäivä					
100 % läsnäolon mukaan	106,84	*66,68	*63,93		
Arvioidun läsnäolon mukaan		102,58	98,36		
Esiopetusta edeltävä/jälkeinen varhaiskasvatus (6-vuotiaat)					
Paikkamäärä/esioppilas	73	70	70	70	70
Läsnäolopäivät	9 009	*15 400/	*15 400/	*15 400/	*15 400/
		*10 010	*10 010	*10 010	*10 010
Euroa/läsnäolopäivä					
100 % läsnäolon mukaan	42,96	*27,07	*30,79		
Arvioidun läsnäolon mukaan		41,64	47,37		
Erityisopettajapalvelut					
Erityistä tukea saavat lapset, määrä	–	–	–	–	–
Käynnit (työ yksittäisen lapsen kanssa)	–	–	–	–	–
Käynnit ryhmissä (ohjaus)					
Henkilöstön ohjaukset, määrät					
Hallintopäätöksellä tuen piirissä olevat lapset 0–6 v	– / 47	– / 135	– / 140	– / 145	– / 35
Puistotoiminta					
Perheet, määrä	77	60	85	85	85
Lapset, määrä	117	100	125	125	125
Läsnäolopäivät	146	1 250	1 400	1 400	1 400
Kotona järjestettävä varhaiskasvatus					
Paikkamäärä	4	4	8	8	8
Läsnäolopäivät	357	*880/	*1 760/	*1 760/	*1 760/
		572	1 144	1 144	1 144
Euroa/läsnäolopäivä					
100 % läsnäolon mukaan		*105,83	*55,88		
Arvioidun läsnäolon mukaan	172,97	162,81	85,97		
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta					
Paikkamäärä		100	100	100	100
Läsnäolopäivät	96	*19 000/	*19 000/	*19 000/	*19 000/
	11 521	12 350	12 350	12 350	12 350
Euroa/läsnäolopäivä (netto)					
100 % läsnäolon mukaan		*15,87	*13,85		
Arvioidun läsnäolon mukaan	18,68	24,42	21,30		
Kotihoidontuki lapsille					
Tuen saajat (sis. kuntalisä 1.8.2025 alkaen)	240	220	230	230	230
Euroa/tuensaaja	4 140,00	4 318,00	5 826,00	5 826,00	5 826,00
Menot, 1000 euroa	1 039,60	950,00	1 340,00	1 340,00	1 340,00

1.8.2028 alkaen yhtä yksikköä laajennetaan 21 paikalla + 12 paikalla.

*Läsnäolopäivien määrä 100 % läsnäololla kaikissa varhaiskasvatuspaikoissa, 220 toimintapäivää.

**Arvioitu käyttöaste päiväkotitoiminnassa: keskimäärin 65 %.

Vuosittain syntyneiden määrä, varhaiskasvatukseen sekä täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä syksyllä 2025 (suunnittelun mukaan syyskuu -25) sekä osallistumisprosentti:

Vuosi	Syntyneet	Osallistuvien määrä syksy 2025	Osallistumisaste, %
2019	116	62	53,45 %
2020	118	81	68,64 %
2021	124	66	53,22 %
2022	133	73	54,89 %
2023	122	49	40,16 %
2024	126	16	12,70 %

Vuosittain syntyneiden määrä, koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan syksyllä 2025 osallistuvien määrä (suunnittelun mukaan syyskuu -25) sekä osallistumisprosentti:

Vuosi	Syntyneet	Osallistuvien määrä syksy 2025	Osallistumisaste, %
2017	106	47	44,33 %
2018	119	65	54,62 %

Varhaiskasvatukseen, esiopetukseen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä, joiden äidinkieli on muu kuin ruotsi.

	Äidinkieli: suomi	Äidinkieli: muu
2017	2	1
2018	1	3
2019	1	2
2020	4	0
2021	0	3
2022	1	2
2023	0	2
2024	0	2
Yhteensä	9	15

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Päivitetty asiakirjasäilytysohje otetaan käyttöön.

E-perusteet otetaan käyttöön varhaiskasvatussuunnitelmaa varten.

PERUSOPETUS

Perusopetus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-3 409 055	-4 123 697	-4 010 599	-4 050 705	-4 050 705
SISÄISET	-3 409 055	-4 123 697	-4 010 599	-4 050 705	-4 050 705
TOIMINTATUOTOT	249 152	84 500	150 000	151 500	151 500
TOIMINTAKULUT	-7 792 559	-8 028 400	-8 602 622	-8 802 339	-9 021 028
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-13 583	-13 583	-13 583	-13 582	-14 262
ULKOISET	-7 556 989	-7 957 483	-8 366 205	-8 664 830	-8 883 790
	-10 966 045	-12 081 180	-12 376 804	-12 715 535	-12 934 495

PAINOPISTEALUEET 2026

- Kestävyys ja hyvinvointi
- Koulussa viihtyminen sekä kiusaamisen ennaltaehkäisy
- Oppimista tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot
- Yhtenäinen arviointi

Koulun tulee tarjota se yleissivistys, johon jokaisella oppilaalla on oikeus. Sen tehtävänä on edistää nuorten monipuolista persoonallisuuden kehitystä sekä tukea heitä niin, että he saavat jatko-opintoihin ja ammatinvalintaan tarvitsemansa taidot. Lisäksi koulun tulee huomioida oppilaiden yksilölliset erot ja luoda edellytyksiä sille, että he voivat kasvaa ja toimia yhteiskunnassa myönteisellä tavalla.

Luodon perusopetuksen lukuvuoden 2025–2026 teema on ”Yhdessä turvallisuuden ja kestävyiden puolesta”.

1.8.2025 voimaan tulevat lakimuutokset, jotka vaikuttavat resurssien kohdentamiseen sekä uusien työskentelytapojen tarpeeseen esiopetuksessa ja perusopetuksessa koko vuoden 2026 ajan:

- 1.8.2025 alkaen uudistetaan pedagoginen tuki esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Käyttöön otetaan ryhmäkohtainen tuki ja oppilaskohtainen tuki. Oikea-aikaisella ja tarpeenmukaisella tuella luodaan hyvät edellytykset oppilaan kehitykselle ja oppimiselle.
- 1.8.2025 alkaen lisätään yksi vuosiviikkotunti äidinkieltä 1. luokalle, yksi vuosiviikkotunti matematiikkaa 2. luokalle sekä yksi vuosiviikkotunti äidinkieltä ja kirjallisuutta 5. luokalle. Tämä tarkoittaa, että perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 vähimmäisviikkotuntimäärä kasvaa. Taustalla ovat heikentynyt osaamistaso sekä laskevat oppimistulokset niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Jatkossa oppilaita tuetaan ensisijaisesti ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla.

Tarvittaessa oppilaiden tilannetta arvioidaan ja suunnitellaan, jotta oppilaskohtaista tukea voidaan antaa. Arvioinnin tekevät opettajat.

Tukiudistus tarkoittaa uusien toimintatapojen kehittämistä koulussa ja oppilaiden tukemista mahdollisimman varhain.

Kunnanvaltuusto päättää tuntikehyksen kokonaismäärästä, ja suomenkielinen koulutusjaosto päättää annetun tuntikehyksen jaosta koulujen kesken. Kasvatuksen ja koulutuksen päällikkö voi tarvittaessa tarkistaa tuntikehyksen jakoa koulujen välillä.

Koulukuljetus myönnetään esioppilaille sekä 1–3 luokan oppilaille, joilla koulumatka on yli 3 km, ja 4–9 luokan oppilaille, joilla koulumatka on yli 5 km.

Koulukuljetukset järjestetään kilpailutetulla liikenteellä, ja liikennöitsijä on Ingsva.
Koulukuljetusohje päivitettiin 1.8.2025 alkaen.

Oppilasvirtoja ohjataan niin, että koulujen käyttöaste optimoidaan ja tarpeettomia kuljetuksia vältetään.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Esiopetus, 6-vuotiaat	Yhteiset periaatteet esiopetuksen ja alkuopetuksen välillä laaditaan	Esiopetuksen ja alkuopetuksen opettajat pitävät kokouksen joka kevät, huhti–toukokuussa, jossa sovitaan yhteisistä periaatteista. Kokousta johtaa koulun rehtori. Esioppilaita tuetaan ensisijaisesti ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla. Samanaikaisopetusta toteutetaan jokaisessa esiopetusyksikössä (opettaja–erityisopettaja).
	Innovatiivisia oppimisympäristöjä luodaan, ulkopedagogiikka, lukeminen ja suomen kieli priorisoidaan	Suomen kieltä käytetään esiopetuksessa joka päivä, eri tavoin ja eri tilanteissa.
Perusopetus, yleisopetus ja erityisopetus, vuosiluokat 1–9	Kaikki oppilaat voivat hyvin	Jokainen koulu työskentelee systemaattisesti yleisen oppilashuollon parissa koulun omista tarpeista lähtien. Koulun oppilashuoltoryhmä kokoontuu ja suunnittelee yleisen oppilashuollon toimintaa vähintään 3 kertaa lukukaudessa.
		Kouluissa toteutetaan kaikille oppilaille ohjattuja välituntitoimintoja (THL:n ennaltaehkäisevän ja terveyttä edistävän työn indikaattori). Lukujärjestykseen sisällytetään mahdollisuuksien mukaan pitkä/pidempi välitunti.
		Systemaattisen poissaoloseurannan jatkaminen koko vuoden 2026 ajan rehtorin johdolla. Hyödynnetään alueellisen ”koulupoissaolo”-projektin toimintasuunnitelmaa. Poissaoloja seurataan myös koulun oppilashuoltoryhmässä.
	Vastuullinen ja ennakoiva johtajuus	Jatkossa oppilaita tuetaan ensisijaisesti ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla. Tuki-uudistuksen tarkoitus on kehittää uusia toimintatapoja koulussa, ja kaiken opetushenkilöstön tulee kehittää omaa opetustaan ja työskentelytapojaan. Rehtori vastaa uudistuksen johtamisesta.
	Luodon oppilaat ovat kohteliaita ja sosiaalisesti taitavia	Keskitymme vuoden aikana kohteliaisuuteen, kohtaamiseen ja siihen, miten keskustelemme toistemme ja kanssaihmistemme kanssa kunnioittavasti. Esimerkiksi aamunavauksissa.
	Luodon kunnan kestävän kehityksen oppimiskoulun jalkauttaminen jatkuu (osa perusopetuksen opetussuunnitelmaa)	Henkilöstölle tiedotetaan oppimiskoulusta säännöllisesti, ja kollegiossa sovitaan siitä, kuka toteuttaa minkäkin osan.
	Kestävä koulun arki, painopisteenä koulun ydintoiminta	Selkeät raamit yhteisillä ohjausasiakirjoilla ja järjestyssäännöillä.

Oppilaita omissa kouluissa	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Esiopetus, 31.12					
euroa/oppilas	6 793	8 357	8 389		
Oppilasmäärä	123	111	117	124	133
Vuosiluokat 1–6, 31.12					
euroa/oppilas	9 391	9 794	10 412		
Oppilasmäärä, yhteensä	650	675	666	677	695
Bosund	133	140	121	128	122
Näs	150	154	154	161	165
Holm	197	196	203	195	206
Risö	170	185	188	193	202
Vuosiluokat 7–9, 31.12					
euroa/oppilas	12 636	13 845	13 194		
Oppilasmäärä	322	315	354	334	341
Peruskoulu yhteensä, vuosiluokat 1–9					
euroa/oppilas	10 466	11 051	11 377		
Oppilasmäärä	972	990	1 020	1 011	1 036

Valmistava opetus Luodossa	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Oppilasmäärä 31.12	7	0	2	4	4

Oppilasjärjestelyt Pietarsaaren kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vuosiluokat 0–6, 31.12					
Pietarsaari	2	4*	5**	4***	2****
Vuosiluokat 7–9, 31.12					
Pietarsaari	3	6†	5††	4†††	3††††
Vuosiluokat 0–9, erityisopetus					
Ruotsinkielinen erityisluokka, Pietarsaari	4	4	5	5	4
Vuosiluokat 1–9					
Resurssikoulu	0	0	0	0	0
Valmistava opetus,					
Suom. Pietarsaari	0	1	0	0	0

*2 oppilasta suomenkielisessä opetuksessa, 2 oppilasta kielikylpykoulussa (joista 1 suomenkielinen, 1 ruotsinkielinen)

** 3 oppilasta suomenkielisessä opetuksessa, 2 oppilasta kielikylpykoulussa (joista 1 suomenkielinen, 1 ruotsinkielinen)

*** 3 oppilasta suomenkielisessä opetuksessa, 1 oppilas ruotsinkielisessä kielikylpykoulussa

**** kaikki oppilaat suomenkielisessä opetuksessa

† 2 oppilasta suomenkielisessä opetuksessa, 4 oppilasta ruotsinkielisessä opetuksessa

†† 1 oppilas suomenkielisessä opetuksessa, 4 oppilasta ruotsinkielisessä opetuksessa

††† 1 oppilas suomenkielisessä opetuksessa, 3 oppilasta ruotsinkielisessä opetuksessa

†††† 2 oppilasta suomenkielisessä opetuksessa, 1 oppilas ruotsinkielisessä opetuksessa

Muiden kuntien oppilaat Luodon koululaitoksessa 31.12	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vuosiluokat 0–6	0	4	3	3	3
Vuosiluokat 7–9	1	4	5	3	3

Koulukuljetusta saavat oppilaat	TA 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Esiopetus, 31.12.					
Oppilasmäärä	13	16	22	18	20
Euroa/oppilas	1 474				
Vuosiluokat 1–6, 31.12.					
Oppilasmäärä	74	86	82	85	88
Euroa/oppilas	1 422				
Vuosiluokat 7–9, 31.12.					
Oppilasmäärä	197	208	232	213	229
Euroa/oppilas	1 524				

Toisen asteen opiskelijat, 20.9.	Syksy 2024	Syksy 2025	Syksy 2026	Syksy 2027	Syksy 2028
Lukio	46	36	34	45	36
Ammatillinen koulutus	60	66	58	78	61
Kansanopisto	3	2	2	3	2
TUVA-opinnot	0	0	0	0	0

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

- Kestävyys.
- Koulussa viihtyminen, hyvinvointi ja kiusaamisen ennaltaehkäisy.
- Tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt oppilaiden tarpeiden mukaan.
- Opetuksen eriyttäminen oppilaiden tarpeiden ja edellytysten mukaisesti.

Kunnan oppilashuollon ohjausryhmä kehittää ja koordinoi ennaltaehkäisevää oppilashuoltoa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Koulut työskentelevät jatkuvasti ennaltaehkäisevästi hyvinvoinnin ja yleisen oppilashuollon parissa. Oppilashuoltoon liittyviä asiantuntijaryhmän kokouksia pidetään jokaisessa koulussa tarpeen mukaan.

Cronhjelskolanin oppilasmäärä lukuvuonna 2025–2026 on 319. Oppilasmäärä kasvaa vuosi vuodelta. Lukuvuoden 2026–2027 oppilasennuste on 355 oppilasta, mikä on suurin määrä koskaan. Cronhjelskolanin laajennus otetaan käyttöön vuonna 2026. Oppilasmäärän kasvu näkyy myös vuosiluokkien 1–6 kouluissa.

Tilasuunnittelu ja kunnan muiden koulujen sekä päiväkotien peruskorjaukset jatkuvat, ja priorisointeja tehdään, koska kaikilla kouluilla on tilatarpeita.

TOISEN ASTEEN KOULUTUS JA MUU KOULUTUS

Toisen asteen koulutus ja muu koulutus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-49 215	-14 000	-18 000	-18 635	-19 089
ULKOISET	-49 215	-14 000	-18 000	-18 635	-19 089
	-49 215	-14 000	-18 000	-18 635	-19 089

Luodon kunta ei ylläpidä omaa toisen asteen koulutusmuotoa.

Toisen asteen opiskelijat voivat vapaasti valita opiskelupaikkansa riippumatta siitä, minkä koulutusmuodon he ovat valinneet.

Laajennetusta oppivelvollisuudesta annettu laki (1214/2020) tuli voimaan 1.8.2021. Laki laajentaa oppivelvollisuutta ja tekee toisen asteen opinnoista maksuttomia. Laki tuo mukanaan myös vastuun tehostetusta opinto-ohjauksesta sekä valvonta- ja seurantavelvollisuuden opiskelijan kotikunnalle. Cronhjelmksolanin opinto-ohjaaja vastaa tästä tehtävästä.

1.8.2022 alkaen on voimassa Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020), TUVA. Kunnalla on sopimussyhteistyö toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa, joilla on oikeus järjestää tätä koulutusta ruotsiksi (Optima, YA, Söfuk). Koulutus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat lisävalmiuksia suoriutuakseen toisen asteen eri koulutusmuodoista.

Toisen asteen opiskelijat, 20.9.	Syksy 2024	Syksy 2025	Syksy 2026	Syksy 2027	Syksy 2028
Lukio	46	36	34	45	36
Ammatillinen koulutus	60	66	58	78	61
Kansanopisto	3	2	2	3	2
TUVA-opinnot	0	0	0	0	0

Muu koulutus sisältää opinnot Kvarnenissa (Kruunupyyn kansanopisto).

TEKNISTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA

Teknisten palveluiden lautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	4 460 563	5 425 319	5 358 525	5 412 110	5 412 110
TOIMINTAKULUT	-716 691	-881 427	-740 947	-748 357	-748 357
SISÄISET	3 743 872	4 543 892	4 617 578	4 663 754	4 663 754
TOIMINTATUOTOT	2 363 741	574 950	617 340	578 063	578 063
TOIMINTAKULUT	-3 587 633	-3 150 545	-3 250 621	-3 406 615	-3 497 658
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	430	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 642 243	-1 682 070	-1 884 831	-1 941 376	-1 979 073
ULKOISET	-2 865 705	-4 257 665	-4 518 112	-4 769 928	-4 898 667
	878 167	286 227	99 466	-106 174	-234 914

Teknisten palveluiden päällikkö Mattias Thors

- Tekninen hallinto
- Tiet ja muut yleiset alueet
- Liikunta- ja vapaa-ajan alueet
- Kiinteistöt
- Sisäiset tekniset palvelut
- Rakennusvalvonta
- Ympäristöhoito
- Kiinteistöinventointi

Tavoite	Toimenpiteet
Toimiva kohteiden ylläpito, jotta käyttökatkokset minimoidaan.	Selkeä vastuunjako ja optimoidut henkilöstöresurssit.
Joustava ja hyvin toimiva asiakaspalvelu.	Luoto-sovelluksessa oleva sähköinen postilaatikko ”Virhi” on jatkuvassa käytössä ja sitä kehitetään sujuvampaa asiakaspalautetta varten. Kaikki saapuva palaute käsitellään ja siihen vastataan.

TEKNINEN HALLINTO

Tekninen hallinto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMININTATUOTOT	107 113	98 317	68 816	69 504	69 504
TOIMINTAKULUT	-120 780	-161 792	-167 755	-169 433	-169 433
SISÄISET	-13 667	-63 475	-98 939	-99 928	-99 928
TOIMINTATUOTOT	124 481	11 445	31 104	31 415	31 415
TOIMINTAKULUT	-753 097	-524 145	-509 378	-568 743	-582 615
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	430	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-	-	-	-	-
ULKOISET	-628 186	-512 700	-478 274	-537 328	-551 200
	-641 853	-576 175	-577 213	-637 256	-651 128

PAINOPISTEALUEET 2026

- Osastojen välinen yhteistyö.
- Digitaalisen työsuunnittelun kehittäminen.
- Huoltotöiden kehittäminen ja optimointi.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Talous	Toimintamenot maan keskiarvoa alemmat.	Digitalisaatiota ja sähköistä arkistointia kehitetään työn tehostamiseksi. Työt ja palvelut kilpailutetaan Cloudia-/tarjouspalvelu-järjestelmän kautta kilpailukykyisten tarjousten saamiseksi.
Henkilöstö	Motivoitunut ja osaava henkilöstö.	Henkilöstö osallistuu oman työalueensa kannalta olennaisiin koulutuksiin vähintään yhden työpäivän verran/henkilö/vuosi. Työpaikkakokoukset pidetään joka toinen kuukausi. Palveluhenkilöstö pitää lyhyet viikkopalaverit joka toinen viikko. Perehdytyslomaketta käytetään uusien työntekijöiden perehdytyksessä.

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Henkilöstöresurssien jatkuvaa tehostamista ja optimointia sekä työskentelytapojen kehittämistä. Tekoälyn hyödyntämistä lisätään siellä, missä se on mahdollista.

TIET JA MUUT YLEISET ALUEET

Tiet ja muut yleiset alueet	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	12 401	14 675	19 000	19 190	19 190
TOIMINTAKULUT	-11 630	-57 873	-75 939	-76 698	-76 698
SISÄISET	772	-43 198	-56 939	-57 608	-57 508
TOIMINTATUOTOT	125 401	42 977	46 575	47 041	47 041
TOIMINTAKULUT	-514 899	-483 200	-606 913	-628 307	-651 585
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-395 890	-431 814	-524 292	-540 021	-550 507
ULKOISET	-785 388	-872 037	-1 084 630	-1 121 287	-1 155 051
	-784 617	-915 235	-1 141 569	-1 178 795	-1 212 559

PAINOPISTEALUEET 2026

- Jo asfaltoitujen katujen parantaminen. Asfaltin lisäyksiä noin 1,5 km.
- Valaistuksen energiatehokkuuden parantaminen.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Liikenneväylät ja venereitit	Tehokas liikenneväylien ylläpito.	Katu- ja tiehoitotyöt kilpailutetaan kunnan hankintaohjeiden mukaisesti.
	Tehokas venereittien ylläpito.	Vuosittainen kokous Saaristoneuvosto r.y.:n kanssa venereittien hoidosta. Sopimus on voimassa toistaiseksi.
Puisto- ja viheralueet	Hyvin hoidetut viheralueet, jotka toimivat kohtaamispaikkoina.	Kunnan viralliset leikkipuistot huolletaan ja tarkastetaan vuosittain. Noin kolme viheraluetta asemakaava-alueella harvennetaan vuoden 2026 aikana.
Hulevedet	Hulevesien hallittu johtaminen ja kerääminen suunnitelluilla alueilla.	Hulevesijärjestelmän rakentaminen niille kaduille, jotka rakennetaan vuonna 2026. Asemakaava-alueiden nykyistä hulevesien hallintaa parannetaan ojien puhdistuksella ja rumpujen vaihdolla. Vuonna 2026 parannetaan hulevesien hallintaa vähintään yhdellä asemakaava-alueella.
Liikenneturvallisuus	Turvallinen liikkuminen kaikille.	Liikennemäärien ja nopeuksien seuranta sekä riskinarviointi kohdennettujen liikenneturvallisuustoimien suunnittelua varten. Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu vähintään 2 kertaa vuoden 2026 aikana ja tekee ehdotuksia kehittämistoimista. Jatkuvaa vuoropuhelua käydään ELY-keskuksen kanssa tiehoidosta ja parannustoimista yleisillä teillä.
	Panostus ilmastoystävälliseen energiaan.	Vanhoja valaisimia vaihdetaan uusiin LED-valaisimiin suunnitteluvuosien aikana.
Satamat ja laiturit	Toimivat satama- ja laituri-alueet.	Kunnan oma venesatama ja omat laiturit pidetään kunnossa.
Jätehuolto	Kestävät ratkaisut jätehuollossa.	Yleiset alueet, jotka eivät kuulu yksityisille kiinteistönomistajille, siivotaan tarpeen mukaan.

Teiden kunnossapito	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kadut ja kevyen liikenteen väylät					
Kilometrit	42,09	42,83	45,5	45,5	45,5
Joista kevyen liikenteen väyliä	4,25	4,25	6,4	6,4	6,4
Kunnossapito, euroa/m	4,17	3,77	5,7	5,7	5,7
Yksityistiet					
Kilometrit	41,97	41,97	41,97	41,97	41,97
Kunnossapito, euroa/m	2,29	3,25	2,98	2,98	2,98
Tievalaistus					
Kilometrit	55,75	55,75	55,75	55,75	55,75
Kunnossapito, euroa/m	0,18	0,44	0,44	0,44	0,44
Käyttökustannus, euroa/m	1,10	0,90	0,80	0,75	0,75
Tunnit/vrk	11,50	11,50	11,50	11,50	11,50

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Seurataan liikenteen kehitystä kaikilla tieluokilla ja parannetaan tieosuuksia sujuvien ja liikenneturvallisten ratkaisujen saavuttamiseksi.

LED-valaistukseen siirtymistä katujen ja teiden varsilla jatketaan ja tehostetaan, jotta käyttökustannuksia voidaan alentaa.

LIIKUNTAPAIKAT JA VAPAA-AJAN ALUEET

Liikuntapaikat ja vapaa-ajan alueet	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	281 378	317 000	339 000	342 390	342 390
TOIMINTAKULUT	-41 543	-83 582	-96 820	-97 788	-97 788
SISÄISET	239 836	233 418	242 180	244 602	244 602
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-77 472	-74 724	-73 265	-75 848	-77 698
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-162 364	-161 306	-180 813	-186 237	-189 854
ULKOISET	-239 836	-236 030	-254 078	-262 085	-267 551
	0	-2 612	-11 898	-17 483	-22 949

Toiminta kattaa uimarannat, urheilu- ja jalkapallokentät, monitoimikentän, kylien luistelukaukalot ja kentät, Urheilupuiston hiihtoladut ja -rakenteet, kylien hiihtoladut, vaellusreitit sekä pumptrack-radan, frisbeegolfradan ja ulkokuntosalin.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Liikuntapaikat ja vapaa-ajan alueet	Hyvin hoidetut liikunta- ja virkistysalueet.	Liikuntapaikat ja virkistysalueet pidetään kunnossa. Kaukalot ja jääkentät kunnostetaan seuraavasti: – Holmissa oleva monitoimikenttä jäädytetään 3 kertaa viikossa ja muut kentät 2 kertaa viikossa kunnan oman henkilöstön toimesta. – Muun jäädytyksen hoitavat yhdistykset. – Kylien hiihtoladut hoidetaan yhdistysten/kylätoimikuntien toimesta. Köpmanholmenin alue ja uimarannat pidetään siisteinä ja kunnossa.

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Liikuntapaikkojen jatkuva ylläpito.

KIINTEISTÖT

Kiinteistöt	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	3 689 432	4 508 062	4 459 972	4 504 572	4 504 572
TOIMINTAKULUT	-416 021	-411 707	-323 114	-326 345	-326 345
SISÄISET	3 273 411	4 096 355	4 136 858	4 178 227	4 178 227
TOIMINTATUOTOT	1 868 779	157 225	156 615	121 821	121 821
TOIMINTAKULUT	-1 438 163	-160 230	-1 079 717	-1 145 040	-1 145 040
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 081 075	-1 088 950	-1 158 091	-1 192 834	-1 215 996
ULKOISET	-650 458	-2 091 955	-2 079 193	-2 188 790	-2 239 215
	2 622 953	2 004 400	2 057 665	1 989 437	1 939 012

PAINOPISTEALUEET 2026

- Energian kulutuksen jatkuva seuranta
- Pitkän aikavälin ylläpitosuunnitelmien laatiminen kiinteistöissä tehtävien kuntotarkastusten yhteydessä sekä kiinteistöryhmän raportin pohjalta

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Kiinteistöt	Toimivat ja tarkoituksenmukaiset kiinteistöt.	Vuotuiset kiinteistötarkastukset suoritetaan. Vikailmoitukset tehdään sähköisesti.
Ulkotilat	Ulkotilat ovat hyvin hoidettuja ja turvallisia oleskella.	Ulkotilat sekä leikkivälineet tarkastetaan ohjeiden mukaisesti ja pidetään kunnossa. Istutusten hoito toteutetaan ostopalveluna tehokkaan hoidon varmistamiseksi.

Käyttökustannus, euroa/m ² /vuosi	Pinta-ala m ²	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koulut ja esiopetus	17 686	50,59	45	46	45	45
Päiväkodit	4 910	66,30	67	71	69	67
Muut omassa käytössä olevat kiinteistöt	4 672	54,72	60	66	64	62
Vuokratut kiinteistöt	1 600	61,00	54	57	55	53
Muut kiinteistöt	455	5,30	6	40	10	8

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Pitkän aikavälin suunnitelman laatiminen sekä sen toteuttamisen aloittaminen kunnan koulujen ja päiväkotien osalta. Kiinteistöjen energiatehokkuuteen panostetaan edelleen, erityisesti vaihtamalla valaistus energiatehokkaisiin ratkaisuihin sekä korvaamalla ilmanvaihtokoneet energiatehokkaammilla vaihtoehtoilla.

SISÄISET PALVELUT, TEKNINEN

Sisäiset palvelut, tekninen	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	364 782	487 265	471 737	476 454	476 454
TOIMINTAKULUT	-36 873	-49 313	-12 549	-12 674	-12 674
SISÄISET	327 909	437 952	459 188	463 780	463 780
TOIMINTATUOTOT	140 671	278 480	306 558	302 554	302 554
TOIMINTAKULUT	-584 628	-744 245	-797 826	-825 949	-846 094
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 915	0	-21 635	-22 284	-22 717
ULKOISET	-446 872	-465 765	-512 903	-545 680	-566 257
	-118 963	-27 813	-53 715	-81 900	-102 478

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Kiinteistönhoito	Ammattimainen kiinteistöjen ylläpito.	Hoitoa ja ylläpitoa kehitetään jatkuvasti.
	Tehokas kiinteistönhoito.	Kiinteistöjen energiatehokkuutta parannetaan yhdessä koulujen kanssa. Tavoitteena on pienentää sähkönkulutusta. Konekantaa kehitetään niin, että se on tehokas, nykyaikainen ja tarpeisiimme sopiva. Työtilaukset tehdään sähköisesti ja niitä seurataan jatkuvasti.
	Tehokas kohteiden ylläpito.	Kiinteistöautomaation ja -tekniikan osaamista kehitetään valituilla huoltomiehillä.

Määräraha kattaa huoltomiesten työn, vesi- ja viemäripäivystykset sekä muun teknisen sisäisen palvelun.

RAKENNUSVALVONTA

Rakennusvalvonta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	4 960	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-35 178	-42 352	-42 128	-42 549	-42 549
SISÄISET	-30 219	-42 352	-42 128	-42 549	-42 549
TOIMINTATUOTOT	75 846	60 000	50 000	50 500	50 500
TOIMINTAKULUT	-87 631	-101 573	-109 681	-113 547	-116 317
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 915	0	-21 635	-22 284	-22 284
ULKOISET	-11 785	-41 573	-59 681	-63 047	-65 817
	-42 003	-83 925	-101 809	-105 596	-108 366

Rakennusvalvonnan tehtävänä on ohjata ja valvoa kunnan rakentamista muun muassa lupakäsittelyn, neuvonnan ja seurannan kautta, voimassa olevan lainsäädännön ja kaavojen mukaisesti.

Vuoden 2026 aikana meillä on voimassa uusi rakennusjärjestys, jota noudatetaan ja kehitetään edelleen.

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Viestintä	Hyvä asiakaspalvelu.	Tarjotaan asiallista ja ajantasaista tietoa rakentajille Luodossa sekä mahdollisuuksien mukaan ohjataan ilmastoystävällisiin ratkaisuihin.
Lupahallinto	Nopea ja asianmukainen lupahakemusten käsittely.	Rakennuslupien sähköinen käsittely hoidetaan Lupapisteessä. Tavoitteena on, että 100 % hakemuksista jätetään sähköisesti. Teknisten palveluiden lautakunta tai viranhaltija käsittelee lupahakemuksen kuukauden kuluessa.
Rakennusvalvonta	Käynnistetyt rakennushankkeet rekisteröidään.	Seurataan jatkuvasti myönnettyjä lupia. Muistutus lähetetään hakijalle, jos rakennushankkeen aloituksesta ei ole ilmoitettu määräajassa.
	Kaikki luvat loppukatselmoidaan ennen luvan voimassaolon päättymistä.	Rakentajaa muistutetaan ennen luvan voimassaoloajan päättymistä.
Maksut	Rakennusvalvonnan viranomaistehtävien maksut seuraavat yhteiskunnan talouskehitystä sekä lupien käsittelyn ja valvonnan työmäärää.	Rakennusvalvonnan viranomaismaksujen perusteet tarkastetaan vuosittain ja niitä tarkistetaan niin, että kustannuskehitys ja valvontatyön määrä otetaan huomioon.
Rakennusrekisteri	Kunnan rakennuskannan ajantasaisen rakennusrekisterin ylläpitäminen.	Korjataan kunnan rakennusrekisterissä olevat virheet sekä päivitetään tiedot Väestörekisterikeskuksen rakennusrekisteriin.

Suoritteiden määrä	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Myönnetyt luvat					
Rakennusluvut ja muutosluvat	93	100	120	120	120
Purkuluvat ja purkuilmoitukset	12	10	10	11	12
Toimenpideluvat	49	0	0	0	0
Rakennustyytit					
Omakotitalot	16	15	15	17	19
Kaksiasuntoiset talot	–	4	4	4	5
Rivitalot ja kerrostalot	–	4	4	4	5
Vapaa-ajan asunnot	14	20	20	22	24
Muut rakennukset ja toimenpiteet	4	30	30	33	36
Uudet asuinhuoneistot	16	40	40	44	48
Tehdyt katselmukset (pöytäkirjatut)					
Kaikki katselmukset	197	300	300	330	360
Loppukatselmukset	93	150	150	165	180

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Kaikki rakennusluvut käsitellään sähköisessä muodossa. Vanhoja rakennuslupapiirustuksia digitoidaan ja rekisteröidään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Uusi rakennuslaki tuo mukanaan haasteita ja edellyttää uusia työskentelytapoja. Vuoden 2027 aikana painopiste on osittain valvontatehtävissä.

YMPÄRISTÖNHOITO

Ympäristöhoito	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	497	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-22 785	-21 999	-22 642	-22 868	-22 868
SISÄISET	-22 288	-21 999	-22 642	-22 868	-22 868
TOIMINTATUOTOT	28 564	24 823	24 488	24 733	24 733
TOIMINTAKULUT	-69 636	-62 428	-73 842	-76 445	-78 309
ULKOISET	-41 072	-37 605	-49 354	-51 712	-53 576
	-63 360	-59 604	-71 996	-74 580	-76 445

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Lupakäsittely	Sujuva, nopea ja asianmukainen jätettyjen hakemusten käsittely.	Ympäristölupahakemukset käsitellään 6 kuukauden kuluessa. Ilmoitukset ympäristönsuojelulain mukaisesti käsitellään 3 kuukauden kuluessa. Ympäristölausunnot käsitellään 1 kuukauden kuluessa.
Ruoppaukset	Pienruoppausten ja rantaviivajärjestelyjen ongelmien vähentäminen saaristossa.	Henkilökohtaista neuvontaa, ohjeistusta ja valvontaa ruoppausilmoitusten yhteydessä yhteistyössä lupa- ja valvontaviraston kanssa.
Viemäröinti	Tieto ja neuvonta haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä.	Henkilökohtaista neuvontaa ja ohjeita yksittäisille talouksille jätevesien käsittelystä omakotitaloissa ja kesämökeillä.
Valvonta	Korkealaatuinen, säännöllinen ja tehokas ympäristöluvanvaraisten, ilmoitusvelvollisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonta.	Valvontaa toteutetaan valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti. Valvontaohjelman mukaan vuonna 2026 suoritetaan 1 valvontatarkastus sekä 6 tarkastusta jätelain mukaisesti.
Vierasperäiset haitalliset lajit	Vierasperäisten haitallisten lajien torjunta Luodossa.	Torjuntatoimia toteutetaan yhteistyössä luotolaisten yhdistysten kanssa. Kesä–elokuun aikana kunnassa on yleisön käytössä kontti vieraslajien keräystä varten.

Suunnitellut toimenpiteet 2027–2028

Tavoitteena on ohjata ja valvoa kunnan ympäristöasioita muun muassa lupakäsittelyn, neuvonnan ja seurannan kautta, voimassa olevan lainsäädännön ja ajantasaisen kaavoituksen mukaisesti.

RAKENNUSINVENTOINTI

Vastuualue	Tavoite	Toimenpiteet
Rakennusinventointi	Rakennuskannan tarkistaminen rekisteröityihin rakennuksiin sekä kiinteistöverotaulukkoon verrattuna.	Maastomittauksia ei tehdä tiimeittäin. Jo mitattujen rakennusten rekisteröinti tehdään tarvittaessa.

Suoritteiden määrä	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennusinventointi					
Rekisteröidyt rakennuspaikat	575	910	50	50	50
Rakennuspaikkojen inventointi	266	1 223	0	0	0

Rakennettujen rakennuspaikkojen määrä kunnassa:

- Vapaa-ajan asuntojen rakennuspaikat saarissa ovat noin 1 250, ja manneralueella tieyhteydellä noin 850 kpl.
- Asuinrakennusten, teollisuushallien, kokoontumistilojen ym. rakennuspaikat ovat yhteensä noin 2 050 kpl.
- Rakennuspaikkoja yhteensä on noin 4 150 kpl.

Investoinnit

Kustannuspaikka		2026		2027		2028	
		Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot
Kunnanhallitus							
9110	Maa-alueet	200 000	-200 000	200 000	-200 000	200 000	-200 000
Kunnanhallitus, yhteensä		200 000	-200 000	200 000	-200 000	200 000	-200 000
Kunnanhallitus, nettomenot/-tulot		0		0		0	

Teknisten palveluiden lautakunta

Kustannuspaikka		2026		2027		2028	
		Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot
Rakennukset							
9340	Monitoimihalli Monitoimihallin rakentaminen 2027, avustuksen haku. Arvioitu kustannus 4 500 000€, avustus 700 000€			2 000 000	-300 000	2 500 000	-400 000
9335	Holmin monitoimitalo Tilan kunnostaminen päiväkodiksi, suunnittelu 25 & rakentaminen 26 Kuntosalilaitteet (inventaarit)	160 000 30 000					
9350	Furuholmenin päiväkot Lämpöjärjestelmän ja ilmastointilaitteiston saneeraus	150 000					
9333	Cronhjelminkoulu Kattoremontti vaihe 2 Sisätilojen remontit (opettajanhuone, terveydenhuolto jne.) sekä lasitiilien uusiminen	50 000 300 000					
Kokonaissuunnittelut							
9352	Risön koulu	25 000					
9320	Näsin koulu	25 000					
Rakennukset, yhteensä		740 000	0	2 000 000	-300 000	2 500 000	-400 000
Rakennukset, nettomenot/-tulot		740 000		1 700 000		2 100 000	

Kustannuspaikka		2026		2027		2028	
		Menot	Tulot	Menot	Tulot	Menot	Tulot
Katujen ja muiden liikenneväylien rakentaminen							
9411	Bosundin asemakaava, kadut Björnvikintie, 400 m	92 000					
9412	Murmästarin asemakaava, kadut Alberginkuja, 62 m Grannasinpölkku, 127 m	20 000 40 000					
9413	Kaptensin asemakaava, kadut Kaptensinkuja, 280 m, Laaksokuja, 60 m Svennastäget, n. 205m	120 000 50 000					
9415	Näsin asemakaava, kadut Torpankuja, 115m	40 000					
9422	Hannulan asemakaava, kadut Hannulantien alun perusparannus n. 430m sekä asfaltointi	85 000					
9433	Nabbskatan asemakaava, kadut Nabbskatankuja, 100 m Hannankuja 146 m			40 000 40 000			
9438	Osallistuminen kansallisiin tiehankkeisiin, liikenneväylät Kevyenliikenteenväylän rakentaminen Fagnäs, 2,2 km Furuholminristeyksen kiertoliittymän rakentaminen, kunnan osuus Litensintie/Myllytie, luokitus, suunnittelu Alikulku Vikarholmenin bussipysäkki, suunnittelu Vikarholmenin melutoimenpiteet, suunnittelu	800 000		600 000		35 000 40 000 40 000	
9439	Suunnittelukustannukset, kadut Asemakaava-alueiden katujen suunnittelu	25 000		25 000		25 000	
Katujen ja muiden liikenneväylien rakentaminen, yhteensä		1 272 000	0	705 000	0	140 000	0
Katujen ja muiden liikenneväylien rakentaminen, nettomenot/-tulot		1 272 000		705 000		140 000	

Kustannuspaikka		2026	2027	2028
		Menot Tulot	Menot Tulot	Menot Tulot
Katujen päällystäminen				
9440	Gammelhagenin asemakaava, katujen päällystäminen Kuusitie 220m, Kuusikuja 235m	45 000		
9441	Bosundin asemakaava, katujen päällystäminen Björnvikintie, 400 m Hankakuja, 170 m Veneenrakentajankuja Mastokuja, 100m	20 000	20 000 10 000	40 000
9442	Murmästarin asemakaava, katujen päällystäminen Grannasinpölkku & Albertinkuja		15 000	
9443	Kaptensin asemakaava, katujen päällystäminen Kaptensinkuja, 280 m, Laaksokuja, 60 m		30 000	
9444	Laxgrundetin asemakaava, katujen päällystäminen Laxgrundintie, 600 m Gertrudsintie perusparannus, 330 m Laxgrundinpölkku, 290 m Laxgrundinkuja, 55 m		45 000 25 000 22 000 5 000	
9445	Näsin asemakaava, katujen päällystäminen Torpinkuja, 115m		15 000	
9452	Holmin asemakaava, katujen päällystäminen Arenapölkku, 120m & arenakuja, 140m		25 000	
9463	Nabbskatan asemakaava, katujen päällystäminen Nabbskatankuja 100 m, Hannankuja 146 m			14 000
9518	Arenatien pysäköintialue Pysäköintialueen asfaltointi	85 000		
Katujen päällystäminen, yhteensä		150 000 0	212 000 0	54 000 0
Katujen päällystäminen, nettomenot/-tulot		150 000	212 000	54 000

Kustannuspaikka		2026	2027	2028
		Menot Tulot	Menot Tulot	Menot Tulot
Tievalaistus				
9471	Bosundin asemakaava, tievalaistus Björnvikintie, 400 m, tievalaistuksen uusiminen Ruoritie, 438 m, tolpat ja valaisimet Purjekuja 165 m, tolpat ja valaisimet	25 000		20 000 9 000
9472	Murmästarin asemakaava, tievalaistus Alberginkuja, 62 m, täyd. tievalaistus Grannasinpölkku, 127 m, täyd. tievalaistus	5 000 10 000		
9473	Kaptensin asemakaava, tievalaistus Kaptensinkuja, 280 m, täyd. tievalaistus Laaksokuja, 60 m, tievalaistus	20 000 5 000		
9475	Näsin asemakaava, tievalaistus Torpinkuja, 115m	8 000		
9483	Hannula, tievalaistus Hannulantien alku, 430 m. Uudet valaisimet, perustukset ja tolpat	25 000		
9493	Nabbskatan asemakaava, tievalaistus Nabbskatankuja, 100 m, tolpat ja valaisimet Hannankuja 146 m, tolpat ja valaisimet		7 000 10 000	
Tievalaistus, yhteensä		98 000 0	17 000 0	29 000 0
Tievalaistus, nettomenot/-tulot		98 000	17 000	29 000

Kustannuspaikka		2026	2027	2028
		Menot Tulot	Menot Tulot	Menot Tulot
Pienvenesatama				
9210	Pienvenesatama, Storströmmen Laiturin laajentaminen, 14 paikkaa			55 000
Pienvenesatama, yhteensä		0 0	0 0	55 000 0
Pienvenesatama, nettomenot/-tulot		0	0	55 000

Kustannuspaikka		2026	2027	2028
		Menot Tulot	Menot Tulot	Menot Tulot
Hulevesiviemäri				
9201	Hulevesiviemäri, Bosundin asemakaava Björnvikintie, 400 m	5 000		
9202	Hulevesiviemäri, Murmästarin asemakaava Alberginkuja, 62 m	4 000		
	Grannasinkuja, 127 m	8 000		
9207	Hulevesiviemäri, Näsin asemakaava Torpinkuja, 115m	5 000		
9203	Hulevesiviemäri, Kaptensin asemakaava Kaptensinkuja, 280 m, Laaksokuja, 60 m	25 000		
9205	Hulevesiviemäri, Nabbskatan asemakaava Nabbskatankuja, 100 m, Hannankuja 146 m		11 000 8 000	
Hulevesiviemäri, yhteensä		47 000 0	19 000 0	0 0
Hulevesiviemäri, nettomenot/-tulot		47 000	19 000	0

Kustannuspaikka		2026	2027	2028
		Menot Tulot	Menot Tulot	Menot Tulot
Puistot ja pysäköintialueet				
9223	Leikkipuisto, Nabbskatan asemakaava Leikkipuiston rakentaminen			100 000
9229	Puistotoiminnan leikkipuisto Leikkipuiston rakentaminen	40 000		
9226	Storströmmenin puistoalue Puistoalueen varustaminen, grillauspaikka 2025, leikkivälineet 2026		145 000	
9228	Uimarannat Uudet pukeutumismoduulit	20 000		
Puistot ja puistoalueet, yhteensä		60 000 0	145 000 0	100 000 0
Puistot ja puistoalueet, nettomenot/-tulot		60 000	145 000	100 000

Kustannuspaikka		2026	2027	2028
		Menot Tulot	Menot Tulot	Menot Tulot
Koneet ja irtaimistot				
9543	Cronhjelminkoulu Irtaimistoa lisärakennukseen sekä vanhan osan uusiin tiloihin	60 000		
9336	Huoltorakennus Irtaimistoa uuteen huoltorakennukseen	20 000		
9531	Tekninen osasto, huoltoajoneuvo Kunnossapito-osaston autojen uusiminen	25 000		
Koneet ja irtaimistot, yhteensä		105 000 0	0 0	0 0
Koneet ja irtaimistot, nettomenot/-tulot		105 000	0	0
Teknisten palveluiden lautakunta, yhteensä		2 472 000 0	3 098 000 -300 000	2 878 000 -400 000
Teknisten palveluiden lautakunta, nettomenot		2 472 000	2 798 000	2 478 000

INVESTOINNIT, YHTEENSÄ		2 672 000 -200 000	3 298 000 -500 000	3 078 000 -600 000
INVESTOINNIT, NETTOKULUT		2 472 000	2 798 000	2 478 000

Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	Tilinpäätös 2024	Budjetti 2025 muutettu	Budjetti 2026	Suunnitelma 2027	Suunnitelma 2028
Myyntituotot	728 583	836 514	968 201	912 233	912 233
Maksutuotot	415 059	349 450	380 077	383 628	383 628
Avustukset ja tuet	443 847	266 590	249 200	251 692	251 692
Muut toimintatuotot	2 558 634	533 452	585 465	545 870	545 870
TOIMINNATUOTOT	4 146 123	1 986 006	2 182 943	2 093 423	2 093 423
Henkilöstökulut	-14 112 799	-15 371 040	-16 062 290	-16 685 192	-17 103 164
Palvelujen ostot	-4 014 614	-4 238 827	-4 272 776	-4 479 295	-4 557 895
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 034 480	-2 078 043	-1 994 758	-2 080 603	-2 131 350
Avustukset	-1 113 429	-1 461 400	-1 780 300	-1 834 596	-1 873 448
Muut toimintakulut	-458 514	-353 350	-382 401	-395 881	-405 537
TOIMINTAKULUT	-21 734 836	-23 502 660	-24 492 525	-25 475 567	-26 111 434
TOIMINTAKATE	-17 787 713	-21 516 654	-22 309 582	-23 382 144	-24 018 011
Kunnan tulovero	9 213 655	9 593 000	10 130 000	10 517 000	10 890 000
Kiinteistövero	1 823 460	1 925 000	1 920 000	19 340 000	1 969 000
Osuus yhteisöverosta	430 372	430 000	479 000	507 000	533 000
VEROTULOT	11 467 487	11 948 000	12 529 000	12 958 000	13 392 000
Valtionosuudet peruspalveluihin	11 080 775	12 197 000	13 076 733	13 400 000	13 760 000
Valtionosuuksien taseaus	-1 566 548	-1 545 000	-1 649 921	-1 650 000	-1 700 000
Korvaus menetetyistä verotuloista	758 100	400 000	363 237	350 000	350 000
VALTIONOSUUDET	10 272 327	11 052 000	11 790 049	12 100 000	12 410 000
Korkotuotot	236 094	160 000	150 000	155 000	155 000
Muut rahoitustuotot	568 589	704 625	510 000	510 000	510 000
Korkokulut	-1 280 687	-950 000	-800 000	-800 000	-800 000
Muut rahoituskulut	-473 520	0	0	0	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-949 524	-85 375	-135 000	-135 000	-135 000
VEROTULOT, VALTIONOSUUDET JA RAHOITUSERÄT	20 790 920	22 914 625	24 184 049	24 923 000	25 667 000
VUOSIKATE	3 002 577	1 397 971	1 874 467	1 540 856	1 648 989
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 662 347	-1 702 175	-1 903 176	-1 960 271	-1 998 335
Arvonalentumiset	-864 517	0	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 526 864	-1 702 175	-1 903 176	-1 960 271	-1 998 335
TILIKAUDEN TULOS	475 713	-304 204	-28 709	-419 415	-349 346
Rahastojen lisäys tai vähennys	-3 991	0	0	0	0
Yli-/alijäämä	471 722	-304 204	-28 709	-419 415	-349 486

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	Tilinpäätös 2024	Budjetti 2025 (muutettu)	Budjetti 2026	Suunnitelma 2027	Suunnitelma 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	3 002 577	1 397 971	1 874 467	1 540 856	1 648 989
Tulorahoituksen korjauserät	-1 244 796	0	-150 000	-150 000	-150 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-3 865 577	-5 344 000	-2 672 000	-3 098 000	-2 878 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	62 462	100 941	0	100 000	200 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	300 578	100 000	200 000	200 000	200 000
Investoinnit, netto	-3 502 537	-5 143 059	-2 472 000	-2 798 000	-2 478 000
Toiminnan ja investointien rahavirta, netto	-1 744 766	-3 745 088	-747 533	-1 407 144	-979 011
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainasaamisten lisäys					
Antolainasaamisten vähennys					
Antolainauksen muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 100 000	3 400 000	750 000	1 400 000	1 000 000
Lainakannan muutokset	3 100 000	3 400 000	750 000	1 400 000	1 000 000
Oman pääoman muutokset	93 259				
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6 246				
Vaihto-omaisuuden muutos	0				
Saamisten muutos	-1 032 823	0			
Korottomien velkojen muutos	-613 480	0	0	0	0
	-1 644 057	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	1 549 202	3 400 000	750 000	1 400 000	1 000 000
Rahavarojen muutos	-195 554	-345 088	2 467	-7 144	20 889
Lainakanta					
Lainakanta	Tilinpäätös 2024	Budjetti 2025 (muutettu)	Budjetti 2026	Suunnitelma 2027	Suunnitelma 2028
Pitkäaikaiset lainat	0	0	0	0	0
Lyhytaikaiset lainat	34 300 000	37 700 000	38 450 000	39 850 000	40 850 000
- seuraavan vuoden lyhennykset	0	0	0	0	0
- kuntatodistus	34 300 000	37 700 000	38 450 000	39 850 000	40 850 000
Lainakanta, yhteensä	34 300 000	37 700 000	38 450 000	39 850 000	40 850 000
- pitkäaikaiset lainat	569 604	569 604	569 604	569 604	569 604
- lyhytaikaiset lainat	4 285 000	3 900 000	3 900 000	3 900 000	3 900 000
Lainasaamiset (tytäryhtiöt)	34 563 000	-4 469 604	-4 469 604	-4 469 604	-4 469 604
Lainakanta - lainasaamiset	29 435 396	32 533 396	36 388 396	36 388 396	36 388 396
Lainakanta / asukas	5 829	6 321	6 362	6 507	6 584
Lainakanta - lainasaamiset/asukas	5 004	5 572	5 622	5 777	5 864
Asukasluku	5 884	5 964	6 044	6 124	6 204
Asukasluvun muutos	41	80	80	80	80

Tase

	Tilinpäätös 2024	Budjetti 2025 (muutettu)	Budjetti 2026	Suunnitelma 2027	Suunnitelma 2028
VASTAAVAT					
A PYSYVÄT VASTAAVAT					
I Aineettomat hyödykkeet	0	0	0	0	0
II Aineelliset hyödykkeet	37 331 449	40 772 333	41 341 157	42 178 886	42 658 551
III Sijoitukset	12 385 987	12 385 987	12 385 987	12 385 987	12 385 987
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiannot					
Rahastojen erityismääräykset	164 055	164 056	164 055	164 055	164 055
C VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	0	0	0	0	0
Saamiset	5 366 138	5 524 620	5 524 620	5 524 620	5 524 620
Rahoitusarvopaperit	9 954 448	10 154 448	10 154 448	10 154 448	10 154 448
Kassa- ja pankkisaamiset	40 160	55 072	57 539	50 395	71 384
VASTAAVAT YHTEENSÄ	65 602 236	69 056 514	69 627 805	70 458 390	70 959 044
VASTATTAVAT					
A OMA PÄÄOMA					
Peruspääoma	7 648 510	7 648 510	7 648 510	7 648 510	7 648 510
Muut omat rahastot	73 082	73 082	73 082	70 000	70 000
Vapaa oma pääoma	19 731 088	20 202 809	19 898 605	19 869 896	19 450 481
Tilikauden yli-/alijäämä	471 721	-304 204	-28 709	-419 415	-349 346
C PAKOLLISET VARAUKSET					
Varaukset	130 624	130 624	130 624	130 624	130 624
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT					
Valtion toimeksiannot					
Rahastojen pääoma	174 723	190 000	190 000	190 000	190 000
E VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	0	0	0	0
Lyhytaikainen vieras pääoma	37 372 488	41 115 693	41 715 693	42 968 775	43 818 775
VASTATTAVAT YHTEENSÄ	65 602 236	69 056 514	69 627 805	70 458 390	70 959 044

HENKILÖSTÖRESURSSIT	2024	2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
KUNNANHALLITUS					
Yleishallinto, talous ja henkilöstö					
Hallinto	12,00	13,00	13,00	12,00	12,00
ICT-henkilöstö	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Yhteensä	14,00	15,00	15,00	14,00	14,00
Ruoka- ja siivouspalvelut					
Ruoka- ja siivouspalvelujen yksikönjohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Vastaava kokki	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kokki	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60
Vastaava ruoanjakaja	2,55	2,60	2,60	2,60	2,60
Keittiöapulainen	6,45	6,20	7,00	7,00	7,00
Vastaava siivooja	0,55	1,00	1,00	1,00	1,00
Siivooja	16,85	17,20	17,40	17,40	17,40
Yhteensä	31,00	31,60	32,60	32,60	32,60
Kulttuuritoiminta					
Kirjastopalvelut	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
Lukupedagogi	0,83	0,83	0,83	0,83	0,83
Yhteensä	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
Hyvinvointipalvelut					
Hyvinvointipalvelupäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Nuoriso-ohjaaja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Liikunta- ja terveystoimintajohtaja	0,00	0,80	0,80	0,80	0,80
Kouluvalmentaja	0,00	0,80	0,80	0,80	0,80
Yhteensä	1,50	3,10	3,10	3,10	3,10
Yhteensä	50,50	53,70	54,70	53,70	53,70
KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN LAUTAKUNTA					
PERUSOPETUS JA ESIOPETUS					
Hallinto, kasvun ja koulutuksen päällikkö	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Pedagoginen kehittäjä	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Yhteensä	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30
Esiopetus					
Esiopettaja	2,00	2,00	2,00	2,00	4,00
Esiopettaja vt.	5,00	5,00	6,00	5,00	4,00
Esiopetuksen erityisopettaja	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Yhteensä	7,75	7,75	8,75	7,75	8,75
Luokat 1–6					
Rehtorit	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
Luokanopettaja	23,00	23,00	23,00	23,00	23,00
Erityisopettaja	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Tuntiopettaja päätoimisena	24,00	25,00	26,00	24,00	24,00
Tuntiopettaja sivutoimi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuntiopettaja päätoimisena, erityinen	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	55,00	56,00	57,00	55,00	55,00

HENKILÖSTÖRESURSSIT	2024	2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Luokat 7–9					
Hallintohenkilöstö	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85
Rehtori	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Lehtori	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
Erityisluokanopettaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Erityisopettaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Tuntiopettaja päätoimisena	15,00	14,00	16,00	16,00	16,00
Tuntiopettaja sivutoimi	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Opinto-ohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Resurssihenkilö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yhteensä	36,85	34,85	36,85	36,85	36,85
Koulunkäynninohjaajat, vakinaiset v. 2022 alkaen	9,93	9,99	9,99	9,99	9,99
Koulunkäynninohjaajat, määräaikaiset v. 2017 alkaen	7,29	5,04	5,04	5,04	5,04
Yhteensä	17,22	15,03	15,03	15,03	15,03
Yhteensä	118,12	114,93	118,93	115,93	116,93
VARHAISKASVATUS JA AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA					
Varhaiskasvatuksen päällikkö	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Palveluohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Hallinto, kasvun ja koulutuksen päällikkö	0,00	0,50	0,50	0,50	0,50
Yhteensä	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50
Päiväkodit					
Päiväkodin johtaja	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Apulaispäiväkodin johtaja	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Yksikönjohtaja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Varhaiskasvatuksen opettaja	28,86	28,86	22,04	22,04	24,04
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1,25	1,25	1,75	1,75	1,75
Varhaiskasvatuksen sosionomi	1,78	1,78	4,61	7,78	11,32
Sijaispooli päiväkodit	0,78	0,78	1,56	1,56	1,56
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	41,82	41,82	37,75	34,61	38,11
Avustajat	2,00	3,56	5,34	5,34	6,43
Yhteensä	84,49	86,05	81,05	81,08	91,21
6-vuotiaiden toiminta (esiopetus sekä ennen/jälkeen esiop.)					
Varhaiskasv./esiop. opettaja	3,46	3,60	3,60	3,60	3,60
Varhaiskasv./esiop. lastenohjaaja	7,12	7,05	7,00	7,00	7,00
Avustajat	1,12	1,12	1,22	1,22	1,22
Yhteensä	11,70	11,77	11,82	11,82	11,82
Aamu- ja iltapäivätoiminta koululaisille					
Vastaava ohjaaja	1,67	1,67	1,72	1,72	1,72
Ohjaaja	2,53	2,53	3,28	3,28	3,28
Sijaispooli (iltis, puisto ja täyd. varhaiskasv.)	0,78	0,78	0,78	0,78	0,78
Avustaja	0,60	0,26	2,09	2,09	2,09
Yhteensä	5,58	5,24	7,87	7,87	7,87

HENKILÖSTÖRESURSSIT	2024	2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Puistotoiminta					
Opettaja	0,74	0,34	0,34	0,34	0,34
Lastenhoitaja	0,52	0,52	0,52	0,52	0,52
Yhteensä	1,26	0,86	0,86	0,86	0,86
Perhepäivähoito					
Perhepäivähoitaja omassa kodissa	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Yhteensä	107,03	107,42	105,10	105,13	115,26
Yhteensä	225,15	222,35	224,03	221,06	232,19
TEKNISTEN PALVELUJEN LAUTAKUNTA					
Hallinto	8,80	9,00	9,00	9,00	9,00
Kiinteistöpalvelut					
Työnjohtaja	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tiiminvetäjä	0,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Kiinteistönhoitaja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Huoltomies	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00
Päivystykset	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Tuntipalkkaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	12,40	13,40	13,40	13,40	13,40
Henkilöstöresurssit yhteensä	21,20	22,40	22,40	22,40	22,40
Henkilöstöresurssit muutettu kokopäiväiseksi, yhteensä 31.12.	296,85	298,45	301,13	297,16	308,29

TOIMIEN JA VIRKOJEN MUUTOKSET VUOSINA 2026–2028

Määrä	Nimike ja sijoitus	Päivämäärä	Kuvaus
+0,8	Koulukoutsu	1.1.2026	Painotus liikuntaan ja aktiivisuuteen
+1,0	Mittausteknikko	1.1.2026	Tekniseen sektoriin
+0,78	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	1.8.2026	Sijaispooli, päiväkot
+0,5	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1.8.2026	Kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja
-2,0	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	31.7.2026	2 lastenhoitajan tehtävää muutetaan sosionomeiksi
+2,0	Varhaiskasvatuksen sosionomi	1.8.2026	2 varhaiskasvatuksen sosionomia
+2,0	Tuntiopettaja päätoimisena	1.8.2026	Cronhjelminkoulu, lisää oppilaita, 2 uutta perusryhmää 7. lk (yht. 354 oppilasta)
+1,0	Tuntiopettaja päätoimisena	1.8.2026	Bosundin esiopetus, 2 lastentarhanopettajaa (27 oppilasta)
+1,0	Tuntiopettaja päätoimisena	1.8.2026	Näsin esiopetus, 2 lastentarhanopettajaa (33 oppilasta)
-1,0	Tuntiopettaja päätoimisena	1.8.2027	Holmin koulu
-1,0	Tuntiopettaja päätoimisena	1.8.2027	Bosundin koulu, vähemmän oppilaita
+1,0	Tuntiopettaja päätoimisena	1.8.2027	Risön koulu, lisää oppilaita
+1,0	Varhaiskasvatuksen sosionomi	1.8.2028	1 ryhmä 0–2-vuotiaille ja 1 ryhmä 3–5-vuotiaille
+2,0	Varhaiskasvatuksen opettaja	1.8.2028	1 ryhmä 0–2-vuotiaille ja 1 ryhmä 3–5-vuotiaille
+3,5	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	1.8.2028	1 ryhmä 0–2-vuotiaille ja 1 ryhmä 3–5-vuotiaille

Talousarvion sanasto

Ulkoiset kustannukset

Rahoitetaan maksuilla, veroilla, valtionosuuksilla ja muilla tuloilla.

Sisäiset kustannukset

Palveluja, joita hallintokunta ostaa toiselta hallintoyksiköltä ennalta määrättyyn hintaan.

Laskennalliset kustannukset

Laskennallisia kustannuksia, joiden jakoon hallintoyksiköt eivät voi vaikuttaa, kuten suunnitelman mukaiset poistot.

Tuloslaskelmassa ovat mukana vain ulkoiset kustannukset ja tulot, eli määrärahojen kokonaismäärä on suurempi kuin tuloslaskelman toiminnan kulut ja tuotot.